

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Pred novimi gospodarskimi odnosi z Italijo

Sredi velikih zunanje-političnih dogodkov, ki se z velikim govorniškim in drugim spremljevalnim hrupom odvijajo skoraj na vseh koncih Evrope, je nedavno udarila vest, da bo Italija iz političnih in gospodarskih razlogov spremenila osnove svojih dosedanjih trgovinskih odnosov z onimi podonavskimi državami, s katerimi je pred tremi leti, leta 1934, najprej podpisala politično trozvezo, nato pa jo opremila še s posebnimi gospodarskimi ugodnostmi. Z drugimi besedami, z Avstrijo in Madžarsko, ki sta na podlagi tako imenovanih rimskih protokolov uživali izredne ugodnosti v svojih trgovinskih odnosih z italijansko zaveznicjo.

Naravno je, da je ta vest vzbudila vsepovsod največje zanimanje. V Avstriji in na Madžarskem, kjer so od rimskih protokolov imeli mnogo koristi, prav tako kakor pri drugih podonavskih državah, ki so od teh pogodb imele znatno škodo. Pozornost je velika tudi v Jugoslaviji, ki se, kakor čujemo, pravkar pripravlja, da uredi na novo svoj blagovni promet z Italijo v duhu prijateljske pogodbe, ki je bila v začetku leta v Beogradu podpisana. V Jugoslaviji je menda pozornost največja v slovenskem delu, ki je bil po nekaterih določbah rimskih pogodb občutno oškodovan in posebno rad sliši, da se bodo spremenili, saj se morejo spremeniti samo na boljše, ker slabše biti ne more. Vtis, ki ga je ta vest napravila in ki ga hrum zadnjih tednov ni mogel izbrisati, dokazuje, da so gospodarske skrbi, ki narode tarejo, še vedno prvenstvene važnosti in da visoko nadkriljujejo politične nujnosti.

Ko to vest beležimo, nam ni prav nič na tem, da bi brskali za razlogi, ki so Italijo dovedli do tega, da na svojo lastno pobudo preuredi svojo trgovino z Avstrijo in Madžarsko — smatrajoč seveda, da gornja vest odgovarja resnici, o čemer zaenkrat ni treba dvomiti — ampak se nam zdi mnogo bolj nujno, da se s svoje strani temeljito pripravimo na pogajanja, ki so pred duri, da čim bolj izkoristimo novi gospodarski položaj, ki nastaja prav v našem okolišču, da bomo iz nje iztisnili vse ugodnosti, ki jih moremo dobiti za prosep našega jugoslovanskega in posebej še slovenskega gospodarstva. Ne sme se namreč ponoviti, kar se je zgodilo pri trgovinskih pogajanjih s Francijo leta 1928, da je zagovornik slovenskih interesov prišel k pogajanju prepozno in da je bila postavka o uvozu francoskih vin v našo državo že dokončno sprejeta, ko je bila naša delegacija šele na to opozorjena, da bo ta člen v pogodbo pridelovalec naših domačih vin.

Italija je v rimskih protokolih leta 1934 Avstrijo in Madžarsko hotela politično nase navesti, da bi na ta način ohranila močne in trdne postojanke, ki bi v bodočnosti varovale njene politične in gospodarske interese v Srednji Evropi. V ta namen je privolila v težke žrtve, ki so bile njenima zaveznicema v veliko korist. S carinskimi ugodnostmi, ki so se jim pridružile še prevozne ugodnosti in plačilne olajšave, je Italija po Avstriji in na Madžarskem tako rekoč posnela vse blago, ki zaradi svetovne gospodarske stiske nikamor več ni moglo odtekat in se je kupičilo doma ter povzročalo hudo splošno gospodarsko mrtvilo. Avstriji je Italija odkupila skoraj ves les, Madžarom pa vsa živino in vse žito, ki ga druge agrarne države niso mogle nikamor prodati. Te ugodnosti, ki jih Avstriji in Madžarski že zaradi političnih okoliščin in iz socialnih obzirnosti nikdo ni zavidal, so pa vendarle bile v kvar drugim državam, ki so poprej imele v Italiji dobičkanos odjemalski trg, ki se jim je pa sredi vedno večje stiske kar naenkrat pred nosom zaprl, ne da bi bile imele časa poskrbeti za nadomestilo, ki ga itak kasneje tudi niso mogle najti. Posebno naša država je bila v svojem slovenskem delu močno oškodovana, ker je avstrijski les popolnoma izpodrinil slovenskega in se je madžarska živina prevzela po naših železnicah v Italijo, našo pa so klali kmetje doma, ker je niso mogli nikomur prodati.

Ako je torej sedaj Italija pripravljena, da iz razlogov, ki jih nečemo ocenjevati, čeprav bi bili zelo zanimiv predmet za gospodarski in politični študij, svojo dosedanje politiko gospodarskega božanja Avstrije in Madžarske podvrže temeljitim spremembam, je to pojav, ki ga moramo pozdraviti, ne morda iz kakšne škodoželjnosti do naših sosedov, ampak s stališča našega lastnega gospodarstva, ki se mu odpirajo nove razvojne možnosti, ki jih smemo tem manj zamuditi, ker čujemo, da je Italija preosno svojih trgovinskih odnosov do svojih dveh podonavskih zaveznic načela prav z namenom, da odstrani vse zle posledice, ki so jih ugodnosti rimskih protokolov povzročile v Jugoslaviji, s katero Italija baje želi razširiti sodelovanje na gospodarskem področju in s tem dati svojemu razmahu večjo priložnost, kot jo je do sedaj imela, ko je bila utesnjena v oklepe pogodb z Avstrijo in Madžarsko.

O tem, kako si Italija zamišlja izvedbo svojega načrta, krožijo različne vesti. Ena pravi, da bi Italija najraje Jugoslavijo enostavno priključila h krožku rimskih protokolov in bi vse ugodnosti, ki sta jih do sedaj uživali Avstrija in Madžarska, enostavno veljale tudi za Jugoslavijo. Druga pravi, da bo Italija ugodnosti, ki so zapisane v prilogi Avstrije in Madžarske, ali v celoti ali samo delno umakila in svoje potrebe v bodoče krila iz treh podonavskih dežel tako, da bodo vse enako upoštevale. Tretja vest govori celo o tem, da bodo nekatere ugodnosti Madžarom in Avstrijem odvzete in jih bo dobila Jugoslavija. To so tri možnosti, pri katerih bo seveda imela tudi politika svojo besedo. Politika bo dejala, da skupnost Male zveze zahteva, da se tudi gospodarska vprašanja v Podonavju rešujejo v duhu sloge in vzajemnosti med tremi državami Male zveze in da bi bil vsak predlog, ki bi imel za cilj za vedno onemogočiti snovanje gospodarske skupnosti, kot je jo je zamislila Mala zveza na svojih konferencah lani v Bratislavi in letos v Sinaji, ne-

„Neprestana revolucija“ ne mara miru v Evropi

Kominterni spletkari naprej, da se Francija, Italija in Anglija ne bi sporazumele

Pariz, 30. septembra. b. Ker so bile odstranjene vse diplomatske težave glede pomorskega sporazuma med Italijo, Francijo in Anglijo o conah v Sredozemskem morju, so določili da bo ta sporazum danes popoldne podpisan. Italija je namreč v zadnjem trenutku dala posebno zadovoljiva jamstva glede Španije.

Toda kar naenkrat se je v jutranjih urah raznesla vest, da je bil podpis sporazuma v zadnjem trenutku odgojen. Politični krogi niso zadovoljni z uradno izjavo, iz katere izhaja, da gre še za ureditev nekaterih tehničnih vprašanj. Pojasnilo je prišlo iz Zeneve. Za odgoditev so prosili italijanski delegati, in sicer vse dotle, dokler ne bo rešeno vprašanje predloga v zadevi Španije (odpoklic protostovoljcev itd.). Italijanska delegacija smatra za potrebno, jasno poudariti, da Italija ne more v Parizu podpisati sporazuma če ji istočasno grozi nevarnost, da bo v Zenevi proglašena za napadalec, kakor je to predlagal Litvinov.

Iz razlage polurad. »Petit Parisien« je razvidno, da so francoski vladni krogi zelo nerazpolo-

ženi zaradi poskusa Litvinova, ki hoče preprečiti mirno rešitev španskega vprašanja. »Petit Parisien« odkrito trdi, da je Litvinov poskusil svoj manever:

1. da prepreči pariški sporazum;
2. da prepreči konferenco med Francijo, Anglijo in Italijo.

Medtem pa sta Francija in Anglija trdno sklenili, da brezobzirno izvedeta pogajanja z Italijo, četudi brez soglasnega blagoslova vseh članov Zveze narodov.

Sinoči je namreč Litvinov izjavil Delbosu v Zenevi, da sovjetska Rusija ne bo sprejela pariškega sporazuma pomorskih sil. Ta obžalovanja vredna intervencija gre vzporedno s sovjetskim manevrom v Španiji in dokazuje, da hoče Rusija že v naprej onemogočiti vsak sporazum z Italijo. Vsak je lahko prepričan, da se Pariz in London ne bosta umaknila pred tem neznosnim poskusom sabotaže s strani sovjetske Rusije.

Rim, 30. septembra. b. Francosko-britanska nota o umiku protostovoljcev iz Španije, ki je v Londonu že izdelana, ne bo izročena danes v Rimu, am-

pak bržkone jutri ali pojutrišnjem. Italijanski listi z nerazpoloženim komentirajo trditve »Daily Telegrapha«, da bodo pogajanja, ki bi se morala voditi, ostala omejena samo na vprašanja državljanske vojne v Španiji. Niti Anglija niti Francija se ne nameravata dotakniti kakšnih drugih pogajanj, za katere je pristojna Zveza narodov.

Maršal Blücher — svetovalec kitajske vlade

Sanghai, 30. septembra. o. Japonski zastopniki zatrjujejo inozemskim časniki, da se nahaja pri kitajskem generalnem štabu na severni fronti sovjetski general Vasilij Galent-Fletscher, ki s svojim štabom vodilno posega v organizacijo protipanske obrambe.

Tokio, 30. septembra. AA. (Stefani.) Agencija »Domei« poroča, da kljub nedavnemu demantiju še zmerom prihajajo na Kitajsko tovrstni avtomobili čez Mongolijo v municijo. Sovjetski maršal Blücher je v stalni telefonski zvezi s kitajsko vlado. Navodila ji daje s posredovanjem sovjetskega vojaškega atašea na Kitajskem.

Nanking, 30. septembra. AA. (Reuter.) Po kitajskih poročilih so bili včeraj ves dan krvavi boji za zavzetje zelo pomembnega strateškega brda pri Svalovu, vzdolž velikega kitajskega zidu, ki predstavlja vhod v osrednji del pokrajine Šansi. Kitajskim četam so priskočile na pomoč tudi prejšnje rdeče čete, ki so bile reorganizirane in so tako okrepile izvršile zelo uspešen napad v teh planinskih krajih.

Vlada rdeče Španije priznava poraze

Valencija, 30. septembra. AA. (Havas.) Uradno poročilo ministrstva obrambe pravi: V odseku pri Zuevi na aragonskem bojišču smo rešili nekaj evonjih postojank, ki smo jih včeraj izgubili. Nasprotna letala so bombardirala okolico Leride in Sorinene ter Danillo Sasanilas. Na severnem bojišču je na odseku vzdolž morske obale popustila ostrnost bojev. Nasprotnik je vse svoje napore združil na točki pri Onisu. Naše čete so se morale po ljutem odporu umakniti. Na bojišču južno reke Taie so naše čete zasipale s topniškim ognjem sovražniške postojanke pri Lalegui, Los Salihares, Las Ielas, La Coronella in La Nievesa.

Salamanca, 30. septembra. AA. (DNB.) Včerajšnje poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva pravi:

V vzhodnem odseku asturskega bojišča so naše čete severno in zapadno Morsca zavzele nekaj važnih postojank in vasi, kakor San Martin de Grasoles. Na levem krilu so naše čete napredovale do jezera Cavadonga.

Na leonskem bojišču so naše kolone na odseku Mapodre zavzele gorski greben pri Pena de las Maderas in Collado de Murrijas. Predstraže so prodrle do Pinar de Lillo in se na cesti pri Tarni združile s četami, ki se bore pri Kofinari. Nadalje so naše čete zavzele sovražne postojanke pri Queta Pordala in Los Nebrosi. Neka druga kolona pa je pretrgala zvezo med četami pri Malporceri in Tenu de Aguilla, zavzele pa so Loma Verde, Macan, Rocalo in neko višjo ravan.

Tajne družbe v rdeči Španiji

Madrid, 29. septembra. AA. (Havas.) Madridska policija je razglasila, da je aretirala več oseb, članov neke falangistične organizacije. Aretiranci so sodelovali s člani pred kratkim odkrite tajne družbe. Te aretacije so pripomogle k odkritju nove skrivne organizacije in preiskava je dognala, da so bili člani te organizacije v zvezi z več podobnimi organizacijami. Mislijo, da so te aretacije v zvezi z nedavnimi aretacijami v Valenciji in Barceloni, ko so prišli na sled neki organizaciji, razširjeni po vsej Španiji, kolikor jo je v rokah valencijske vlade.

Asturija v Francovih rokah

Salamanca, 30. septembra. o. Nacionalistične čete so v srditem naskoku zavzele utrdbe pri Motanu ter potisnile nasprotnika s silno važnih postojank pri Tarni. Predor je nacionalistom prinesel veliko zmago, ker so zasedli zaporedno šest visokih vrhov tako imenovanega »Maderas grebenac«, ki je 1800 m visok. Nacionalisti napredujejo sedaj pod poveljstvom generala Srande ob vzhodu gora nazivlje silnemu ognju republikanske obrambe. Pot po dolini reke Malon proti Gijonu je sedaj odprta. Tu di brigada, ki prodira ob vzhodnem delu asturske fronte, napreduje in je vrgla nasprotnika iz Onisa ter hiti sedaj proti utrjenemu mestu Canga. Po današnjih zmagah se lahko tudi, da je Franco v Asturiji že zmagal.

Izmenjava ujetnikov

Gibraltar, 30. septembra. AA. (Reuter.) Včeraj je prispela iz Valencije v Gibraltar na angleški vojni ladji »Vanok« gospodinja Rosaria de Llano, sestra znanega nacionalističnega generala Quipea de Llana, s sedmimi drugimi osebami, ki jih je valencijska vlada zamenjala za enako število republikancev, ki so jih ujeli nacionalisti. General Quipeo de Llano je pričakal svojo sestro v Algecirasu.

Angleški pogoji Italiji

London, 30. septembra. b. »Daily Telegraph« in »Morning Post« poročata, da angleška nota Italiji glede španskega vprašanja vsebuje sledeče zahteve: 1. prepoved pošiljanja novih protostovoljcev v Španijo; 2. Italija mora dati jamstvo, da ne namerava zadržati za sebe Balearskih otokov, niti jih utrditi; 3. Italija se mora zavezati, da bo po končani španski vojni umaknila iz Španije vse protostovoljce; 4. takoj se mora pričeti z umikom vseh inozemskih protostovoljcev iz Španije ter zaključiti vsako tujo intervencijo. Drugi angleški listi poročajo, da nota vsebuje še eno točko, po kateri bi bili Anglija in Francija pripravljene priznati obe armadi v Španiji kot vojskujoči se sili, ako bi Mussolini pristal na popoln umik italijanskih protostovoljcev iz Španije. London, 30. septembra. AA. (DNB.) »Morning Post« poroča, da se v Londonu nadejajo, da bo Italija sprejela angleško-francoski poziv na konferenco treh o španskem vprašanju. Vsekakor pa se zdi verjetno, da bo Francija pod pritiskom javnega mnenja prisiljena odpreti mejo proti Španiji. V tem primeru se angleška vlada ne bo mogla protiviti francoskemu stališču.

Mussolini zopet v Rimu

Rim, 30. septembra. AA. (DNB.) Ko je Mussolini zapuščal Nemčijo, je poslal iz Kupsteina kanclerju Hitlerju tole brzojavko:

V trenutku ko prestopam mejo, se moje misli ponovno vračajo k vaši ekselenci v spominu na nepozabne dni, ki sem jih prebil z vami, sredi med vašim čudovitim narodom. Zahvaljujem se za spre-

Mussolini in Hitler v Berlinu. Prizor naj bi se pojavil Rimu

jem, ki sem ga doživel pri vas in med nemškim narodom, s srcem, polnim slik o lepoti, delu in veri, ki je kaže vašo državo v svojem silnem preporodu. Ti dnevi so pokazali duhovno solidarnost, ki veže narodnosocialistično Nemčijo s fašistično Italijo in so zapečatili trdno vzajemnost njunih prizadevanj in nerazdružljivost prijateljstva, v meni so pa utrdili občudovanje do vašega dela in prijateljstva do vaše osebe, ki je danes čudovitejša in globlja kakor kdajkoli. Sprejmite s ponovnimi izrazi moje zahvale moje najiskrenejše in najprisrčnejše želje za vas in za vašo veliko domovino. V pričakovanju, da vas bom lahko v Italiji pozdravil. — Mussolini.

Rim, 30. septembra. TG. Mussolini se je vrnil nočjo nazaj v Rim. Na cestah ga je pozdravilo četrtil milijona ljudi. Vse trgovine in vsi uradi so bili že ob 1 popoldne zaprti. Ko je prispel vlak na rimsko postajo, so sirene napovedale njegov prihod. V sto cerkvah pa so zazvonili zvonovi. Mussolini se je naglo odpeljal z avtomobilom e postaje ter izginil za vrati beneške palače. Nato se je pojavil na balkonu in spregovoril nekaj besed. Dejal je, da je italijansko-nemško prijateljstvo okrepilo osišče Rim-Berlin in na tem osišču bosta oba naroda ostala s srcem. Vzrok tega prijateljstva je tesna solidarnost dveh revolucij, preropenje Evrope in miru med narodi, ki so ga vredni. Po govoru je množica 20 minut prirejala Mussoliniju burne ovacije, da se je moral 15-krat pojaviti na balkonu.

Upor na ladji

Varšava, 30. septembra. AA. (Havas.) Del posadke ladje »Japan«, ki plove pod britansko zastavo, je odrekel poslušnost svojemu kapitanu v trenutku, ko se je ladja zasedrila v gđinski luki zaradi vkrcanja potrebne količine premoga. Mornarji so se baje uprli zato, ker sumijo, da se na ladji nahaja vojni material, namenjen neki državi na Daljnem vzhodu. Oficirji so izkrcali mornarje, ki so se uprli, ostali pa so medtem izkoristili njih odsotnost in odpluli na odprto morje.

sprejemljiv. Gospodarsko misleči ljudje pa bodo dejali, da je dolžnost politikov, da najdejo moder izhod, takšen, ki se bo dal spraviti v sklad z duhom in besedo pakta Male zveze, a bo na drugi strani omogočil našemu gospodarstvu, da vendar enkrat pride do sape in da zaceli rane, ki so mu jih zadnja leta zasekala.

Na bližajoča se pogajanja morajo biti naši gospodarji pripravljene, da bodo politikom dali zaedje. Pripravljeni morajo biti predvsem slo-

venski gospodarji, da našim izdelkom in pridelkom priborijo nazaj trg, ki nam je sedaj že predlog zaprt. Pri tem naj jih vodi načelo, da ne želimo, da bi se komurkoli katera ugodnost, ki jo uživa, odvzela, ampak da hočemo, da vse one ugodnosti, ki jih Avstrija in Madžarska od strani Italije uživata, predvsem v kolikor se tiče lesa, pridejo v korist na kakršenkoli način tudi nam, da bo naš izvoz v Italijo v enakih konkurenčnih pogojih kot izvoz drugih.

Japonci in sovjeti se bore za Kitajsko

Sanghaj, 30. septembra. b. Davi se je nadaljevala japonska ofenziva. Bore danes niso bile tako hude kakor včeraj. Japonci bi radi prodrli pri Čapeju, da bi na ta način lahko zgrabili bok kitajske armade pri Kijangvanu. V ta namen pa je potrebno, da Japonci zavzamejo severni kolo-dvor in vse področje okrog njega. Pri Lotijenu skušajo Japonci prodreti v Kijanki, vendar so bili doslej vsi njihovi napori brezuspešni. Hude bore so tudi pri Putungu.

Amerika za svoje državljane

Washington, 30. septembra. AA. (Reuter). Zunanje ministrstvo je obvestilo javnost, da se na Kitajskem nahaja trenutno še okoli 7000 ameriških državljanov, ki jih bo treba postopoma odstraniti z nevarnega ozemlja. Ameriški Rdeči križ je že doslej izročil 100.000 dolarjev za pomoč ranjenecem brez ozira na njihovo narodnost. Denar je bil izročen kitajskemu Rdečemu križu.

Tajna pogodba med Kitajsko in sovjetsko Rusijo

Tokio, 30. septembra. b. Tukajšnji tisk je mnenja, da je sovjetski poslanik Bogomolov nujno odpotoval iz Nankinga v Moskvo zaradi tega, da se zaključi med centralno kitajsko vlado in pa sovjetsko vlado važna tajna pogodba, ki naj bi zagotovila vojno pomoč Kitajski, ki bo sledila ta-

koj, ko bo Rusija popolnoma dovršila akcijo čiščenja v rdeči armadi. Do tega časa bodo Kitajci zavlačevali vojno in potem skupaj z Rusi prešli v protiofenzivo. To bo trajalo kakaj pol leta. Japonci tisk zaradi tega napada zelo ostro sovjetsko Rusijo in pa tudi Veliko Britanijo, češ, da je do Zenevske obsodbe prišlo samo na pritisk Velike Britanije. List trdi, da Japonci ne bo odstopila od svojega stališča in svojih ciljev na Kitajskem, pa naj se zgodi kar hoče.

V Angliji bojkot

London, 30. septembra. b. Vlada je včeraj na tajni seji razpravljala o akciji bojkota proti Japonci, ki se vedno bolj širi v Veliki Britaniji. Vlada zastopa stališče, da proti temu ne more nihče ničesar storiti. Prihodnji tork bo v Albrecht-halu veliko protestno zborovanje proti bombardiranju kitajskih mest. Zborovanju bo predsedoval anglikanski nadškof kanterburijski. Tudi laburistična stranka se bo odločila za bojkot.

Motnje v zavarovanju

London, 30. septembra. b. Zveza zavarovalnic, ki šteje 300 članov iz vseh držav, je sprejela sklep, da odslej ne bo sprejela nobenega zavarovanja proti vojnemu riziku. Ta sklep je bil sprejet zaradi velike negotovosti, ki je zavladala v Sredozemskem morju in na Daljnem vzhodu zaradi neprestanih letalskih napadov in napadov podmornic.

Oddelek za pljučne bolezni v Ljubljani

Belgrad, 31. septembra. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je izdal odlok, da se odsek za tuberkulozo na državni bolnišnici v Ljubljani spremeni v oddelek za pljučne bolezni in isti bolnišnici. Ta odlok je odobril tudi ministrski svet. Tako dobi ljubljanska državna bolnišnica cel oddelek, to se pravi več postelj, zdravnikov in bolniškega osebja ter s tem večjo možnost za zdravljenje na pljučnih bolnih ljudi.

Novo srbsko društvo

Notranje ministrstvo je odobrilo pravila »Kulturne zajednice Srbska Straža«, ki si je preteklo soboto na ustanovnem običnem zboru izbrala svoj odbor in pričela delovati v smislu svojega naslova.

Sredozemlje in Vzhod, središče zanimanja angleške vlade

London, 30. septembra. AA. (Reuter). Položaj v Sredozemlju in na Daljnem vzhodu je bil glavni predmet razprav na večerajšnji seji angleške vlade. Do vseh podrobnosti so preračevali vprašanje Daljnega vzhoda, še posebej so govorili o vseh ukrepih v Sredozemlju, posebno še zaradi naglega in uspešnega uveljavljanja nyskega sporazuma. Glede morebitnih nadaljnjih razgovorov z Italijo so ministri mnenja, da bi bilo potrebno razčistiti še nekatera vprašanja, ki so v neposredni zvezi s špansko afero in da bi bilo zato prav, ako bi se zadevna pogajanja z Anglijo vodila v zvezi s pogajanja za rešitev španskega problema.

Domači odmevi

Prezgodaj so prišli

Zagreb, 30. septembra. b. Delegati belgrajske Zdržene opozicije so prispeli sinoči v Zagreb, ter so si danes ogledali zagrebško okolico, ker dr. Maček še ni prišel v Zagreb. V tej delegaciji so Lazica Marković, Gavrilović in Vlačić. Ob petih popoldne so šli v stanovanje dr. Vladka Mačka, da bi mu predložili tekst sporazuma treh skupin. Dokler ne bo dosežen popoln sporazum med SDK in Zdrženo opozicijo, tekst tega sporazuma ne bo objavljen za javnost. Če bo dr. Maček sporazumen s tekstom, bo v sedanjih razgovorih določen tudi dan sestanka šefov SDK in Zdržene opozicije in bo tedaj sporazum tudi podpisan.

Pogreb znane igralkе

Zagreb, 30. septembra. b. Danes popoldne je bil pogreb znane gledališke igralkе Marije Ružičke-Strozi. V imenu Zagreba se je poslovil od nje g. Dujsin, v imenu Belgrada pa g. Vesnić. Na grobu je govoril tudi Hinko Nučič v imenu gledaliških igralcev.

Nov vodovod v Dalmatinski Zagori

Drniš, 30. sept. AA. V nedeljo, 3. oktobra, bo posvetitev vodovoda Dalmatinske Zagore s polozitvijo temeljnega kamna za črpalno postajo v vasi Perković v drniški občini. Svečanosti bodo prisostvovali gradbeni minister Marko Kožulj in zastopniki oblastev in prizadetih vasi.

Črpalna postaja bo vsega skupaj oskrbovala z vodo 20 vasi in mesto Drniš z 18.000 prebivalci. Zmogljivost vodovoda je preračunana na 4320 kubnih metrov. Zveznica bo potrebovala za svoje vodne postaje 1400 kub. metrov na dan. Poskrbeti pa je bilo treba tudi za napajanje 140.000 glav živine.

Za vodovod je bilo treba 139.000 m jeklenih cevi s celotno vsebino 2420 kub. metrov, električna energija za pogon črpal (450 konjskih sil) se bo dobivala iz bližnjih vodnih central na Krki. Proračun za ta dela znaša okoli 21.225.000 din. Za gradnjo vodovoda je gradbeno ministrstvo že dalo na razpolago 8 milijonov din, prometno ministrstvo in glavno ravnateljstvo drž. železnice je pa sklenilo pogodbe za nabavo potrebnih cevi.

S tem se bo ne samo ustreglo železniškim potrebam, temveč se bodo popravile tudi gospodarske, zdravstvene in socialne razmere ljudstva v teh eklatantnih in siromašnih krajih.

Belgrad, 29. sept. AA. Danes je predsednik vlade in zunanji minister dr. M. Stojadinović sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu angleškega poslanika Ronalda Campbella in italijanskega poslanika Indellija.

Belgrad 30. septembra. m. V nedeljo, 3. oktobra bo na svečan način otvorjena železnica v Zenici, ki bo izdelovala težke železne in jeklene profile. Svečanosti bo v imenu vlade prisostvoval minister za gozdove in rudnike Djura Janković.

dele, toda stisti živi in prožni organizem, ki postrvaloval vrta za resnico, se idealno bori skozi življenje, je plemenit, je proti vsem strankam, za popolno in absolutno svobodo, da te končna izjava v članku kar preseneti: »Opredeljeni smo,« pravi. »Strastno smo se zagrizli v svoje in ne odnehamo niti za korak. Često nam niti prelite krvi ni žal.« Čudno: Opredeljenost katoliških akademikov pa je proglasila za »nekritično in receptivno naravo!« Ta članek je najpopolnejši zgled omejenosti materialističnega svetovnega nazora in njegove brezplodnosti. Dokazuje pa tudi, kako ozko obzorje vlada v »Slovenskem klubu« in v njegovih podružnicah »1551« in »Njiva«.

To so torej pogledi »Slovenskega kluba«. Doslej v slovenskem javnem življenju kljub njegovemu lepo donečemu imenu ni bil veliko znan, odslej bo še manj.

„Njihovi pogledi“

da je to zadnja stolica, ki jo moremo zahtevati. So seveda tudi za popolno univerzo, za novo univerzitetno poslopje, za univerzitetno mesto če hočete, toda prva stavba ne sme biti posvečena znanosti, kak laboratorij, knjižnica ali kaj podobnega, ampak: »Prva stavba, ki bo stala v novem univerzitem okraju, bo morala biti neodvisen akademski dom z neodvisno akademsko menzo.« Tako nam ta pesek v našem čevlju pomaga iti do izpopolnjene univerze!

G. Vlado Vodopivec v članku »Univerzna avtonomija in akademska svoboda: poveljuje svobodo poučevanja in svobodo učenja, ne da bi količjak omenil, da so ta gesla lahko tudi dvorezna.

Najbolj zanimiv in za ljudsko-frontaški slog značilen pa je članek »Pregled akademskega kulturnega in političnega življenja«, ki ga je napisal Drago Janč. Vse akademike je mirno razdelil v dve skupini: Telebane, ki ne vedo nič, so dobro preskrbljeni, nimajo nobenih skrbi, nobena vprašanja jih ne mučijo, bodoče ugodne eksistence so jim zagotovljene, same »nekritične in zgolj receptivne narave.« To so nacionalistični in klerikalni akademiki. Ti se štejejo na ljudi: katoliških akademikov je za 419 ljudi, nacionalističnih akademikov okrog »Jadrana« za 134 ljudi, okrog »Edinstva« pa za 104 ljudi. Izmed katoliških akademikov je cele tri strani posvetil skupini »Straža v viharju«, dočim je vse druge opravil z nekaj vrsticami. »Straža v viharju« pa je prikazal kot strah in grozo vsega dobrega in lepega, da bi odvrnil od nje vse novince, ki še niso odprli oči. Ti slovenskemu duhu odtujeni ljudje že vedo, kdo je njihovemu zvijačnemu snovanju na univerzi najbolj nevaren. Nacionalističnim akademikom šteje v največje zamer to, da »katolicizma načelno ne odklanjajo.« Poleg teh dveh skupin pa je še tretja, ki se ne šteje na ljudi, ta je kolektiv, ima skupno miselnost in skupen način delovanja. Ta skupina ima pa vse atribute pametnega in dobrega, je sicer »številčno manjši

General Gamelin: „Občudujem vašega vojaka...“

Belgrad, 30. sept. AA. Na večerji, ki jo je snoci priredil njemu na čast vojni minister general Ljubomir Marić, je imel načelnik francoskega generalnega štaba Gamelin tale govore:

»Gospod minister! Globoko so nas ganile vaše besede in sprejem, ki ste nam ga priredili. Vi, gospod general, ste bili na Francoskem. Tam ste občutili, da bijejo vsa srca za vas. Jaz sem pravkar prebil nekaj le prekratkih dni med vami in sem takisto imel občutek, da utripajo jugoslovanska srca za nas. O Franciji govorijo nekateri, da je površina, v resnici je pa to narod, ki je nemajno zvest svojim prijateljem, kakor je bil zmeraj zvest svojim obveznostim. Francoska armada je prišla k vam, da bo, kakor ste pravkar omenili, skupaj z vami delila hude trenutke in končni triumf. Danes stoji ta armada na straži in bdi nad zahodno Evropo. Ta armada je vojska izrazito miroljubnega naroda, toda v svesti si je svoje moči in je sposobna za vse naloge, ki bi jo čakale, ter voljna sodelovati v vseh okoliščinah, če bo treba, z vašo vojsko.

Zelo srečen sem bil, da sem mogel preživeti nekaj dni med vašimi četami in vašimi častniki. Občudoval sem vašega vojaka, posebno vašega pešca, ki mu ni več treba ustvarjati si svoj ugled in čigar veljavo smo imeli priljubljenost ceniti že pred 20 leti. Kakorkoli se bo razvil material, glavno orodje bitke in zmage bo slej ko prej ostal človek sam. Dvignem čašo na čast Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu namestniku zavezništva in prijateljske jugoslovanske vojske, in v vašo čast, gospod minister, in v čast vaše gospe! Zivela Jugoslavija!«

Inozemski vojaški dostojanstveniki po državi

Mostar, 30. septembra. AA. Snoči je prispela delegacija turških oficirjev glavnega štaba na čelu s šefom turškega glavnega štaba Fevzi Čakmakom. Sprejema na postaji so se udeležili vsi oficirji mostarske garnizije ter zastopniki mostarskih civilnih in vojaških oblasti. Na peronu je bila tudi častna četa z golbo in zastavo. Pred kolodvorom se je zbralo polno občinstva, ki je navdušeno pozdravljalo turško odposlanstvo. Danes jutraj so predstavniki turške vojske odpotovali proti Dubrovniku.

Včeraj popoldne pa sta prispela v Skopje českoslovaški vojni minister Machnik ter šef česko-

slovaškega glavnega štaba general Krejčí s spremstvom. Goetje so bili zelo prišerno sprejeti od zastopnikov civilnih in vojaških oblasti ter raznih organizacij.

Belgrad, 30. septembra. m. V Belgrad je prispel romunski parnik »George Manieu«, ki ga spremlja romunski donavski monitor »Kogolniceanu«. Z njim se odpelje v Romunijo iz Belgrada šef francoskega generalnega štaba Gamelin z ostalimi francoskimi posetniki naših manevrov v Gorjanicih.

Českoslovaška vojna delegacija na čelu z vojnim ministrom Mahnikom in šefom generalnega štaba Krejčijem, ki potuje sedaj po južni Srbiji, je dospela danes v Mavrove Hanove, kjer je obiskala 21. polk, ki ima imate českoslovaški. Českoslovaški vojni minister je ob tej priliki odlokalno častnike polka s českoslovaškim redom Belega orla. Popoldne se je českoslovaška delegacija vrnila v Skopje.

Ob 11.30 se je českoslovaško odposlanstvo odpeljalo iz Skopja. Goste so spremljali armadni poveljniki general Ječmenić s svojim pomočnikom in častniškim zborom, zastopnik bana, skopljanski župan in českoslovaški konzul. Gosti so se odpeljali s svojimi avtomobili v Prizren, kjer bodo prenočili.

Dubrovnik, 30. septembra. AA. Davi ob 9.15 se je pripeljal v Dubrovnik s svojim spremstvom turški maršal Čakmak v družbi generala Bodija. Na postaji so generala Čakmaka in njegovo spremstvo sprejeli zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Tam je stala tudi častna četa z golbo. Po medsebojnih pozdravih se je maršal Čakmak odpeljal v hotel Imperial, kjer se je nastanil. Tam je tudi zajtrkoval. Nato si je ogledal mesto.

Kongregacija Marije Pomočnice pri frančiškanih ima danes ob 4 popoldne svoj prvi sestanek. — Pridite vse!

Zemunska vremenska napoved: Pričakovati je nekoliko zboljšanja vremena v vseh državah. Prevladovalo bo delno oblačno z nekaterimi večjimi jasninami v severnih predelih. Temperatura brez posebne spremembe.

Zagrebska vremenska napoved: Stalno. Dunajska vremenska napoved: Večidel oblačno. Južni vetrovi, ponekod krajši nalivi.

Turški zunanji minister

v Belgradu

Belgrad, 30. sept. m. Davi je potoval skozi Belgrad s simphonom iz Zeneve turški zunanji minister Ruđič Aras. Na belgrajski postaji ga je pozdravil predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović ter turški poslanik Ali Hajdar, kakor tudi višji uradniki našega zunanjega ministrstva. G. Ruđič Aras se je zadržal četr ure v dvorskem salonu na železniški postaji v Belgradu ter ob tej priliki izjavil, da ga veseli, ker se je na potu iz Zeneve lahko ustavil v Belgradu. Dejal je tudi, da se je Društvo narodov posrečilo ublažiti napetost, ki vlada v politični atmosferi v Evropi. Predsednik vlade dr. Stojadinović je nato vstopil v Orient ekspres ter spremlj turškega zun. ministra do Mladenovca. V Mladenovcu je dr. Stojadinović izstopil in se z avtomobilom vrnil v Belgrad.

Protestantovska bogoslovja ukinjena

Berlin, 30. septembra. AA. (Reuter). Šef državne tajne policije Hinmler je izdal dekret, ki je prizadejal nedvomno najhujši udarec opozicijski evangelijski cerkvi na Nemškem. Po tem dekretu bodo ukinjene bogoslovne fakultete, kjer so predavali profesorji opozicijske evangelijske cerkve. Isti dekret prepoveduje dijakom teh fakultet izpite.

Zagonezna eksplozija

Basel, 30. septembra. AA. (Stefani). Oblasti so uvedle preiskavo v tvornici, v kateri se je pred večerajšnjim pripetila velika eksplozija. Velik sum je namreč povzročila okolnost, da je sovjetski inženjer, ki je prisostvoval poskusom stroja, ki je eksplozirala, nenadoma izginil brez sledu. Do sedaj je umrlo zaradi eksplozije šest oseb.

Nemški prihranki rastejo

Essen, 30. septembra. AA. (DNB) Na kongresu nemških hranilnic je včeraj govoril tudi predsednik nemške narodne banke in gospodarski minister dr. Schacht, ki je med drugim poudaril, da so se nemški doprinosi k tednji zelo povečali, odkar je Hitler na čelo države. Dočim so prihranki leta 1933 znašali še komaj 10 milijard mark, znašajo danes že 15 milijard mark.

Plačevanje kmetskih dolgov

Belgrad 30. septembra. m. Od zadnjega poročila dne 18. septembra pa do 28. septembra so dolžniki ljubljanske podružnice PAB plačali na račun prve anuitete kmečkih dolgov 1.861.000 din, tako, da so skupno plačali na račun te anuitete pri podružnici v Ljubljani 17.636.000 din. Skupno je pri centrali in podružnicah vplačano na račun prve anuitete 77 milijonov 717.000 din od 283.376 dolžnikov. Do zaključnega 29. septembra je PAB izplačala predjuma na prvo anuiteto bankam in kreditnim zavodom 9 milijonov 960.000 din.

Belgrad, 30. septembra. m. »Agrarna misel« 1. oktobra t. l., ki jo urejuje dr. Milorad Nedeljković, glavni ravnatelj Pošne hranilnice, piše: Da bi se onim kmetom, ki so dolžniki PAB-a in ki se niso prodali svoje žetve, olajšalo plačilo anuitete dolga PAB-u ter da ne bi bili prisiljeni čez dan in strn prodajati svoje pridelke, ja PAB sklenila, da vsem tem kmetom da posojila, bodisi sklenila, bodisi zadružno, če kmetje zaslужijo žito ali koruzo, ki je se niso prodali. Radi pogojev naj se obrnejo neposredno na PAB ali pa na svojo zadrugo oziroma Zadržno zvezo.

Ljubljancan — najboljši slušatelj višje vojne akademije

Belgrad, 30. septembra. m. Jutri dobi naša vojska 341 novih častnikov, ki so z uspehom dovršili vojno akademijo, katere upravniki je brigadni general Vladimir Čukavac. Slovensko napredovanje za častnike bo na dvorišču v vojni akademiji jutri ob 10 popoldne v prisotnosti zastopnika Nj. Vel. kralja generala Hrističa. Za podporočnike bo napredovalo 271 absolventov vojne akademije in 70 absolventov intendantске šole.

Istočano bodo napredovali tudi slušatelji višje vojne akademije, katero je kot najboljši dovršil poročnik Stanislav Podboj iz Ljubljane.

Belgrad, 30. septembra. AA. Z odlokom glavnega ravnateljstva državnih železnic se spremeni ime železniške postaje Vukovar-predmestje v Borovo.

Pojasnila cestne uprave

Kdo je kriv cestnih nesreč?

Ljubljana, 30. septembra.

Dan za dnevom se dogajajo na naših cestah težje in lažje prometne nesreče, ki dokazujejo, da je naš promet tako po številu vozil, kakor tudi po številu opravljenih voženj močno narasel. Res pa je in v tem se je mogel že vsakdo prepričati sam, da z razvojem prometa ni šla vzporedno disciplina voznikov, kateri mnogokrat zaradi neupoštevanja prometnih znakov, prehitre in nepravilne vožnje povzročajo težke nesreče. Tudi je nadalje res, da je zlasti motorizirani, osebni in tovorni promet prehitel razvoj in modernizacijo naših cest. Na etotline kilometrov cest je v Sloveniji, ki so od nekdanje glavne žile prometa, ki je vozil mimo nas. Dočim se pred leti po svoji izvedbi še odgovarjale, so danes na mnogih mestih za prvi promet postale neprimkladne ali celo nevarne. Že nekaj let popravila banska uprava s sredstvi iz državnih fondov najvažnejše državne ceste, s svojimi sredstvi pa obnavlja važne banovinske ceste, na katerih skuša odpraviti najbolj hude prometne ovire. Jasno mora biti vsakomur, da v nekaj letih ni mogoče preurediti vseh naših cest tako, da bi vzorno odgovarjale živemu motornemu prometu, ki se je pri nas komaj dobro začel. Preureditev cestne mreže v Sloveniji bo zahtevala mnogo časa ter še mnogo večja in prav ogromna denarna sredstva, saj bo treba v veliki večini preurediti vse glavne prometne žile. Vse te so nastale v teku stoletij, ko je bilo voznikom s konjskimi vpregami pač vseno, po kakšnih ovinkih vozijo. In ni še dolgo tega, ko so se pri nas gradile ceste marsikdaj nalašč po strmih klancih in bregovih samo zato, da je prebivalstvo ob teh klancih moglo zaslužiti s posejanim vprežnim konji, ki so si jih izposojali stari »furmani« ter z nimi potegnili svoje težke naložene parizaje čez klance.

Glede na to bi človek pričakoval, da bodo vozniki motornih vozil s prav posebno pazljivostjo vozili po naših cestah ter se zavedali, da naše ceste niso nikakršne direktne ceste. Prav tako bi upravičeno pričakovali od njih, da se bodo zavedali, da cesta ni samo zanje, ampak tudi za vse druge, ki ne premorejo tako modernih prometnih sredstev. Na drugi strani bodo morali tudi vozniki z vprežno živino mnogo bolj upoštevati prometne predpise. Še vedno srečavamo voznike, ki spijo na vozovih, medtem ko živina vleče voz lepo po sredi ali celo po levi strani ceste. Tudi kolesarji mnogokrat pozabijo, kaj vse ni dovoljeno in končno tudi pešci čisto s svojo neprevidno hojo ovirajo promet. Ne bo pretirano če trdimo, da imamo med nami tako ob zastopnika najmodernejšega vozila pa do pešca še vedno mnogo takih, ki po svojem obnašanju na cesti bijejo v lice vsem cestno-policijskim predpisom ter tako spravljajo v nevarnost sebe in druge.

To pomanjkanje discipline in reda povzroča nesreče, za katere se potem vali krivda na vse mogoče činiteљи. Tisti, ki je najbolj potrpeљljiv in ki se ne more braniti, je kriv seveda največkrat. Zato se skoraj ob vsaki nesreči poudarja, da so nesreče povzročile nesrečne okoliščine in da je kriva cestna uprava, ki ni poskrbela, da se je ovinek ali prometna ovira odstranila. Seveda, cestna uprava naj kar čez noč ob ravnilu poravnava vseh tisoč kilometrov cest v Sloveniji, potem pa bo nesreč konec! Prav verjetno je, da bi jih bilo še več, če cestna uprava ne bi istočasno »poravnala« tudi vseh številnih neprevidnih voznikov in jih naučila voziti tako, kakor prepisuje cestno-policijski red.

To pesem so sedaj začeli peti tudi dopisniki časopisov, ki ob vsaki prometni nesreči na deželi zavračajo krivdo na cestno upravo. Tako je »Slovenec« prinesel v torek 28. sept. poročilo o prometni nesreči dveh avtomobilov, ki sta trčila blizu Vranskega. Dopisnik točno pove, da je povzročil nesrečo tovorni avtomobil, ki je prerezal nevarni ovinek in torej vozil levo. Pravilno vozeči osebni avto se zato tovrstnemu avtomobilu ni mogel izogniti in tako je nastala nesreča. Kljub temu pa junaško zaključijo, da nosi glavno krivdo za nesrečo edino le cestna uprava, ki ovinka ni odpravila. Potemtakem je vseeno, kako kdo vozi in če povzroči pri nepravilni vožnji nesrečo, ni to nič! Mi pa pravimo, da nesreče, ki se dogajajo na nevarnih krajih naših cest, nujno kličejo le po tem, da se uvede stroga disciplina v naš razvijeni cestni promet, saj nevarne točke na cestah niso samo posebnost naših krajev, povsod so bile in še bodo ostale, ker so neizbežne. Točka, ki pred 20 leti na cesti še ni bila nevarna, je ob razvoju prometa postala nevarna. Na to nevarnost opozarjajo stvarni znaki. Sveta dolžnost voznikov pa je, da te znake upoštevajo.

Prav tako je torkovo »Jutro« z dne 28. t. m. prineslo k prometnim nesrečam v konjskem okolišju dopis, v katerem poleg tega, da opozarja voznike na red in disciplino, navaja, da je nesreče kriv odprt potok z betonskimi robniki in »da je konjska občina že ponovno opozorila na to nevarno stanje in predlagala, da se potok poglobi in pokrije. Toda vsi ti predlogi na odločujočih mestih doslej niso bili upoštevani«. Državna cesta ima v Konjicah res pravokoten in nepregleden ovinek, ki je pa znamenovan z mednarodnimi znaki za nevaren. Ovinek je v strnjeno zidanim naselju, v katerem je dopustna hitrost vožnje 15 km na uro. Takoj za vogalom ostra ovinka je ob državni cesti odprt jarek. Ta jarek ob večjih nalivih ne prevzame preobilne vode, tako je državna cesta večkrat poplavljen. S poglobitvijo in pokritjem jarka ob cesti bi namen ne bil dosežen, ako bi se istočasno ne reguliral jarek nad trgov. Vse delo, ki je vezano z ureditvijo, poglobitvijo in pokritjem jarka, pa ne leži v območju državne cestne uprave, ki sama trpi pod temi neprilikami, temveč je to stvar drugih prispevnih činiteљov. To se bo moralo izvršiti, zlasti v soglasju med interesirano občino in zasebnimi interesi. Ob vseh tozadevnih intervencijah so bila dana pojasnila v tem smislu in zato ni točna trditev, da bi odločujoča mesta morda iz nenaklonjenosti ali iz nerazumevanja ne upoštevala predlogov za poglobitev in pokritje potoka, kot bi nepoučena javnost to razumela. Točno je le to, da državna cestna uprava ni obvezana poskrbeti za pokritje in poglobitev tega nevarnega cestnega jarka.

»Slovenski Narod« pa je v soboto 25. t. m. prinesel pod naslovom »Most smrti na Ježici« članek, v katerem glede na avtomobilsko nesrečo, ki se je zgodila v četrtek 23. septembra ob »Florjančkovem mostičku« na Ježici, označuje ta mostiček kot

»višek javne malomarnosti in omalovaževanja človeških življenj«. Nadalje izjavi, da se »za preložitve državne ceste pri Ježici izmišljajo novi nesposmeti načrti zato, da bi dobro obiskana nacionalna restavracija pri »Angelci« ne dobila lepega mesta ob glavni cesti«. Končno prinaša kot zanimivost dejstvo, da se je neki domači podjetnik baje ponudil, da nerodni mostiček razširi za par metrov za skromno ceno 15.000 din.

Glede na vse to moramo pribiti sledeča dejstva: Banske uprave je že v letu 1936 pripravila načrt za ureditev tega dela državne ceste na Ježici, pri čemer so bili preračunani celotni stroški na 184.000 din. Novi mostiček odnosno propust pa je bil ocenjen na 33.800 din. Trditev, da bi neki domači podjetnik razširil ta mostiček za 15.000 dinarjev, je s temi številkami ovržena, ker ne zaostuje, da bi se propust samo razširil, temveč zahteva vsaka izprememba na propustu tudi obsežnejšo regulacijo ceste. Vse to bi se uredilo v etapah in na račun rednega kredita za vzdrževanje, pri čemer bi ta ureditev predstavljala le zasilno rešitev. Med tem je bil izdelan načrt za sodobno rekonstrukcijo državne ceste od Ljubljane do Št. Vida pri Lukovici. Ta načrt določa preložitve državne ceste na Ježici od Ruskega carja do savskega mostu, torej žal malo proč od »nacionalne restavracije«. Posebna, od ministrstva za zgradbe imenovana strokovna komisija je v začetku letoš-

nega leta pregledala razmere in ocenila razne možnosti, med katerimi je upoštevala tudi načrt, da »nacionalna restavracija« ostane ob glavni cesti. Komisija se je odločila za preložitve ceste od Ruskega carja do savskega mostu, kar je odobrilo tudi ministrstvo za gradbe. Izvedba tega načrta je torej v gradbenem programu bližnje bodočnosti ter je verjetno, da bo kredit dodeljen ob prvi priliki, ko bodo odločali o novih investicijah za modernizacijo cest. V ostalem pa je ta nevarna točka označena s predpisanim mednarodnim znakom ter leži v gostem naselju, kjer je dopustna hitrost vožnje le 15 km na uro. Kdor se ne ravna po teh predpisih in svarilih, mora sam nositi odgovornost za lastne nesreče in škodo, ki jo povzroči bližnjemu.

Cestna uprava bo še v naprej kakor doslej z vsemi sredstvi skušala odpravljati prometne nedostatke naših cest, prometnih nesreč pa s tem še ne bo preprečila. Veliko število prometnih nesreč pa bo vsaj zmanjšala na novo organizirana prometna policija, ki bo v kratkem začela poslovati. Prepričani smo, da bo z njenim nastopom na naših cestah izginil veliki nered na njih ter se zmanjšala nediscipliniranost voznikov. Če bo pa ob začetku nastopa prometne policije kar deževalo kazni, nič zato, saj je boljše plačati globo, kakor povzročiti nesrečo sebi ali kar je še hujše, svojemu bližnjemu, ki bi padel brez vsake krivde kot žrtev prometne nesreče.

Nova palača na Dunajski cesti

Ljubljana, 30. septembra.

Zadnje dni na prostoru nasproti palače Nebotičnika živahno kopljejo. Banka Slavija je začela že s prvimi deli za svojo, 7 nadstropno visoko palačo ob Gajevi ulici. Nova palača je določena, da bo stala ob treh ulicah, ob Tyrševi, ob Gajevi in ob novo projektirani ulici, ki bo vezala Gajevo ulico s Puharjevo. Za ta namen je bilo treba podreti stare hiše ob Gajevi ulici in del poslopja ob Tyrševi cesti, vendar pa bo del stare hiše ob Tyrševi cesti še ostal, tako da bodo trgovine lahko ostale v hiši, dokler ne bo palača dograjena, seveda pa bo morala banka Slavija tudi stari del hiše podreti, kakor to zahteva nova mestna regulacijska črta.

Kako pompozantna bo nova palača, naj nam pove nekaj podatkov. Ob Tyrševi cesti bo dolga 40 metrov, ob Gajevi 39, del palače ob novo projektirani ulici pa bo dolg 30 metrov. V pritličju bodo prostori za trgovine, tako da bo ob Tyrševi cesti 6 trgovin in 3 trgovine ob Gajevi ulici. Te trgovine bodo zvezane s prvim nadstropjem, kjer bodo tudi trgovske pisarne. Glavni vhod bo iz Gajeve ulice, v sami palači pa bo urejen velik središnji vestibul, iz katerega bo dostop v uradne prostore v pritličju ob novo projektirani ulici in v stopnišča stanovanjskih nadstropij.

V pritličju, v prvem, drugem in tretjem nadstropju bodo v palači prostori za uradne prostore banke, v prvem nadstropju ob novi ulici bo urejena tudi velika sejna dvorana, med tem ko bodo ob Tyrševi cesti razna stanovanja, samska, dvo-sobna in trisobna, kakor tudi v naslednjih nadstropjih, za bančne uradnike pa bodo urejena sta-

novanja ob novi ulici. Četrto in peto nadstropje bo urejeno za dvosobna in štirisobna stanovanja, šest nadstropje pa bo urejeno tako, da bo vse nadstropje obsegalo 6 do 7 sobno stanovanje. V sedmem nadstropju bodo predvsem stanovanja za hišnike in sluge, pralnice in sušilnice ter kopalnice za služkinje in podstrešne šrambe. Vse sedmo nadstropje bo zgrajeno samo proti cestni strani, tako da bo proti dvorišču urejena lepa terasa. Seveda bo osebni promet po tolikšni zgradbi zelo živahen, zato pa bodo stanovalcem olajšala dostop v najvišja nadstropja tri dvigala, ki bodo vodila s treh stopnišč na teraso. Stavba bo kajpak imela centralno kurjavo.

Fasada nove palače bo izdelana iz kamna, da bo njena zunanost prav v veliki meri pripomogla k lepemu vtisu v središču mesta. Načrt nove palače, ki ga je izdelal inž. Ivo Medved, je kompromis iz konkurenčnih načrtov. Da bi dela zdaj hitreje napredovala, pa je banka oddala posameznim delom posebej raznim tvrdkam, tako da bo stara poslopja podirila stavbo podjetje Tomažič, temelje izkopalo za stavbo pa stavbo podtje Miroslava Zupana, ki je zgradilo tudi hiše v Frančiškanski ulici.

Zanimivo je, da so prav za ta prostor, kjer bo stal zdaj del banke Slavije, imeli načrt, da se del tega prostora uporabi za velikanski parkirni trg, ki bi služil za pristajanje raznih prometnih vozil. S tem bi tudi palača Nebotičnika prišla do vse večje veljave, ker bi stala na vogalu velikega trga. Regulacijska črta novega trga pa se je pomaknila v črto Nebotičnika in je bila s tem misel novega trga pokopana.

Pogovor s holandskim častnikarjem

Kakor je naš list že poročal, je sedaj v Jugoslaviji holandski častnikar g. Wim van Heughten, ki se posebno zanima za države Male zveze. V ta namen je že štirikrat prepotoval Čehoslovadžko, sedaj pa je obiskal še Romunijo ter Jugoslavijo. Naš poročevalec, katerega je obiskal omenjeni častnikar na Jesenicah, mu je stavil nekaj vprašanj, na katere je prav rad odgovarjal.

Kako Vam ugaja naša država?

— Že dolgo sem želel obiskati Vašo državo, toda šele letos se mi je nudila ugodna prilika, katero sem takoj izkoristil. Skozi Romunijo, kjer sem bil precej razočaran, sem prišel v Belgrad, kjer sem obiskal železniško ministrstvo. Proste vozovnice sicer nisem dobil, pač pa polovično. Načrt za potovanje po Jugoslaviji mi je naredil g. prof. Sedivi iz Maribora. Potovanje mi je zelo ugajalo, le žal, da sem imel tako kratko odmerjen čas za bivanje v Jugoslaviji. Lahko ste ponosni na lepoto svoje države.

Katere kraje ste obiskali v naši državi?

— Najprvo sem krenil v Skopje, kjer sem obiskal prevzvišenega škofa dr. Gnidovca, ki me je zelo ljubeznivo sprejel ter se zelo zanimal za katoliško esperantsko gibanje na Holandskem. Potem sem obiskal Sarajevo. Tudi tu sem bil prijazen sprejet od prevzvišenega nadškofa dr. Savića. Obiskal sem tudi uredništvo »Katoliški tjednik«, ki bo odslej posvečal večjo pozornost esperantskemu gibanju ter bo tudi rad objavljati tozadevne članke. V Sarajevu mi je šel posebno na roko g. Nikola Lisac, višji poštni kontrolor, zelo agilen delavec na polju katoliške prosvete. Od tu sem se napotil v Dubrovnik. Tu me je čakal gvardijan frančiškanskega samostana p. dr. Vel-

nič, izboren esperantist in duhovni vodja Jug. Kat. Esper. Lige. Tu sem se zanimal lepoti našega morja. V Dubrovniku sem se vkrcal na ladjo »Kralja Aleksandra«. Te krasne vožnje po morju ne bom nikoli pozabil. V Splitu me je čakal g. Duplančić, mizar, a zelo inteligenten mož. Kdo bi si mislil, da ima delavec tako bogato knjižnico. Poleg svojega dela še najde čas za študiranje. Prav rad bi bil še pri njem ostal, a moral sem dalje. V Zagrebu sem obiskal mnogo odličnikov, v stik sem stopil tudi z uredništvom »Hrvatske Stražec«. V Ljubljani sem obiskal uredništvo »Slovenec« ter v škofiji g. generalnega vikarja. Z velikim veseljem sem zvedel, da bo v Ljubljani prihodnje leto 20. esperantski mednarodni katoliški kongres. Pripravljali odbor je že vneto na delu. Kar bo v moji moči, bom agitiral za kongres v svoji domovini.

Ali ste zadovoljni s svojim potovanjem po Jugoslaviji?

— Da, zelo sem zadovoljen. Stopil sem v stik z mnogimi odličniki in sodelavci in reči moram, da mi je k temu največ pripomoglo esperanto. Na svojem potovanju sem večkrat naletel na jezikovne težkoče, a s pomočjo esperanta sem prebrel vse težave. Posebno se zahvaljujem vodstvu Jugoslovanske Katoliške Esperantske Zveze, ki mi je šlo zelo na roko. Ako Bog da, obiščem še enkrat Jugoslavijo, ki že sedaj igra zelo važno vlogo na Balkanu.

G. Wim van Heughten je odpotoval z Jesenice v Maribor, kjer bo predaval o katoliški Holandski. Skozi Avstrijo in Čehoslovadžko pa se bo vrnil v domovino. V katoliškem radiu v Hilversumu bo v kratkem predaval o naši državi. —ič.

Avtomobilisti in podivjanci

Marsikaj se dá marsikateremu avtomobilistu očitati glede vožnje. Tudi hudobni vozniki so med njimi. Tako se je pisec teh vrstic pripetilo, da me je obrazil tak voznik na blatin cesti od pete do temena iz zgolj nagajivosti, ko je v divjem diru zapodil svojo že staro škaflo mimo mene in se mi tedaj še zlobno režal v obraz.

Res je pa tudi, da morajo na drugi strani avtomobilisti marsikakšno pretrpeti od podivjanih fantalinov — že odraslih — posebno v nekaterih krajih na deželi. Prosim, gospe od urednik, priobčite tak primer, ki sem mu bil priča v sredo zvečer še pred mrakom na cesti med Notranjimi goricami in Podpečjo. Prevozili smo ondi most čez Ljubljano, ko je počilo ob avtomobil, kakor bi bil kdo ustrelil vanj.

Lastnik avtomobila, ki ga je vodil sam, z vso naglico potegne zavoro, da se je pokadilo. Misliji smo, kateri smo se vozili, da pride do eksplozije. Do te je sicer prišlo, a ne pri avtomobilu. Pač pa je voznik avtomobila z bliskovito naglico dohitel napadalca, odraslega fantalina in mu jih z njegovim lastnim bičem in debelcem na koncu namerlalo toliko vročih, da se mu niso kmalu ohladile. Tako je prav in naj bo v pouk vsem.

Velike sodne obravnave se obetajo

Proti koncu leta bo nastopila prava sezona velikih in deloma senzacionalnih sodnih obravnav. Državno tožilstvo je sedaj že sestavilo obtožnico v zadevi malverzacij pri mestnem pogreb-nem zavodu. Obtožnica obsega do 40 s strojem pisanih strani ter je obtožbeni tenor izredno širok, kajti vsebuje do 318 točk. Obtožena je ena uradnika pogrebnega zavoda ter dva aranzjerja istega zavoda. Proti drugim uradnikom pogrebnega zavoda je bilo nadaljnje kazensko preganjanje ustavljeno.

Državno tožilstvo dalje sestavlja izredno obširno obtožbo zaradi neklih nepravilnosti, s katerimi je bil neki ljubljanski zavod oškodovan za okoli 2.000.000 din. Za to zadevo se zelo zanimajo ljubljanski finančniki in gospodarstveniki.

TOGAL-tablete

ugodno delujejo proti: hripi, boleznim zaradi prehlada, revmatizmu, protinu, živčnim boleznim, lumbagu, išiasu in glavobolu.

Reg. 2082 6. II. 1935. Dr. Stevanović & Pyk, Beograd

Poštridesetem zahteva Vaše lelo izredno nego. Žalo

KAVO HAG

Zahvala češkoslovaškega poslanika

V dneh češkoslovaške narodne žalosti so vsi sloji jugoslovanskega občinstva izrazili svoje sožalje zaradi smrti Predsednika Osvoboditelja T. G. Masaryka v tako ogromnem številu, da češkoslovaškemu poslaniku ni mogoče, da se slehernemu zahvalu za izkazano sočutje. Zato se poslužuje ljubeznivosti tiska, da izrazi vsej jugoslovanski javnosti ter vsakemu posebej v svojem imenu, v imenu češkoslovaške vlade ter vsega češkoslovaškega naroda najglobljo zahvalo in hvaležnost za prisrčne izraze ter globoko sočutje, ki so jih ob tej priliki tako spontano izrazili naši jugoslovanski prijatelji.

Dr. Václav Girsá.

izredni poslanik in polnomočni minister Češkoslovaške republike v Belgradu.

Neresnične govorice o manevrih

Iz pisarne kr. banske uprave, v Ljubljani dne 30. septembra 1937.

Ker se širijo vesti, da je na vojaških manevrih na Dolenjskem umrlo večje število vojakov, je kraljevska banska uprava uvedla uradne poizvedbe in na osnovi teh poizvedb ugotavlja, da se za trajanja manevrov na Dolenjskem, t. j. od časa odhoda čet na manevrske prostore pa vse do njihove vrnitve v garnizije, ni pripetil noben smrtni slučaj vojaka iz edinje, ki pripadajo dravski divizijski oblasti.

Italijanski maršal Balbo v Zagrebu

Kakor smo že včeraj poročali, je v sredo dopoldne odpotoval z avtomobilom proti Zagrebu italijanski maršal Balbo, kateri se je prejšnji večer s svojo ženo in soferjem pripeljal v Ljubljano in tukaj prenočil. Včeraj dopoldne je nadaljeval svojo pot proti Zagrebu, kamor se je pripeljal nekako okoli ene popoldne. Maršal Balbo, sedanjí guverner italijanske kolonije Libije, je bil pred 5 leti enkrat že v Zagrebu.

Sedaj se je nastanil v hotelu Esplanade, kjer ga je sprejel italijanski generalni konzul v Zagrebu minister g. Carlo Umiltá. Kajpada so si zagrebški častnikarji silno prizadevali, da bi visokega gosta videli in ž njim govorili. Toda guverner g. Italo Balbo je po tolmáču g. Umiltá sporočil častnikarjem, da je precej utrujen in da zaradi tega ne more ž njimi kramljati. Sicer pa — je dejal — sem sedaj docela navaden potopnik, ki ne želim, da bi vznjubil kako pozornost.

Guverner g. Balbo bo najbrže obiskal Plitvička jezera ter se nastanil v kakem timskašnjem hotelu. Zagrozil pa je — seveda v šali — da se bo zabarikadiral v hotelu in se ves dan ne bo prikazal na dan, če mu častnikarji ne bodo dali miru.

Nova zvezdarna v Zagrebu

V sredo dopoldne so v zagrebškem Maksimiru slovesno odprli novo zvezdarno, katero so postavili s samimi prostovoljnimi prispevki ter jo izročili zagrebški univerzi. Nova zvezdarna, dasi je skromna, je vendarle veljala nekako 300.000 dinarjev. Ves ta denar je zbral odbor, kateremu je načeloval profesor zagrebške univerze ter profesor zagrebške tehnike ing. Stipetič. V sredo je prof. Stipetič izročil novo zvezdarno rektorju zagrebškega vseučilišča dr. Edu Lovriču. Pri tej slavnosti je bilo navzočih mnogo odličnih ljudi iz zagrebškega znanstvenega sveta.

Rektor je prevzel malo zgradbo v last univerze ter je pri tej priliki naglasil, da je vsak Hrvat lahko pohosen s tem napredkom hrvatskega vseučilišča, katero je sicer tako zapostavljeno. Srečen je, da more sprejeti mali, toda značilni dar hrvatskemu vseučilišču ter je želi, da bi takih darov na srečo vsega hrvatskega naroda bilo čim več.

Nato je spregovoril tudi župan mesta Zagreba, nakar je vseučiliški profesor ing. Stipetič razložil ureditev nove zvezdarne. Izražena je bila misel, naj bi vsi hrvatski rodoljubi prispevali, da se ta zvezdarna še izpopolni ter da se čim prej nakupi vsa potrebna oprema. Prof. ing. Stipetič je na koncu dejal, da bo nova zagrebška zvezdarna, dasi majhna, nudila dobrih znanstvenih sadov, morda še boljnih kakor pa zvezdarna, ki je veljala 60 milijonov in ki ima kar devet modernih paviljonov.

Kamnik

General Vladimir Krstić se je vrnil v Kamnik. Natančno po dveh letih se je zopet vrnil v Kamnik artiljerijski tehnični brigadni general g. Vladimir Krstić, ki prevzame te dni posle upravnika smodnišnice in komandanta mesta. Z neizrekljivim veseljem smo pozdravili to vest prav vsi, saj se je že tokrat pokazal kot nad vse dober in skrben oče nad 300 delavcem in njihovim družinam, ki je bil pravičen in strog, poleg tega pa tudi očetovski dober. Ko se je pojavil v Kamniku, smo ga že videli, s kakšno prijaznostjo in ljubeznivostjo je segal v roke našim meščanom, se z njimi razgovarjal in se zanimal za to in ono. Naj bo iskreno pozdravljen v naši sredi z željo, da bo vodil usodo Kamnika z isto srečno roko, kakor poprej. — Polkovniku Miloju Paunoviću, ki se poslavlja od Kamnika in ki si je v tem času pridobil dosti simpatij pri delavcih v smodnišnici in pri meščanih, pa želimo najboljšje uspehe na novem službenem mestu.

Občni zbor krajevne organizacije JRZ bo v nedeljo, 3. oktobra, ob 10 dopoldne naslednjim dnevnim redom: 1) politično poročilo; 2) poročilo o velikih občini; 3) volitev novega odbora JRZ; 4) služajnosti. — Udeležba obvezna tudi za člane organizacije občine Nevle in bivših občin Mekinje, Podgorje, Tunjice in Polovice.

Vrtnarstvo in cvetličarna

Fran Herzmansky, Ljubljana

se ob petdesetletnici obstoja svoje trgovine vsem oddalcem najtopleje zahvaljuje za vse dosedaj izkazano zaupanje in jih prosi, da to zaupanje ohranijo še nadalje.

Ljubljana, v oktobru 1937.

Drobne novice

Koledar

Petek, 1. oktobra: Remigij, škof; Janez Duklj. spoznavalec. Ta mesec se dan skrči od 11 ur 43 minut na 10 ur.

Novi grobovi

✚ Grosek Simon. Včeraj je v celjski bolnišnici zaspal v Gospodu 63letni orožniški podnadrednik v p. Grosek Simon iz Zbelovega pri Poljčanah. Naj mu sveti večna luč!

Osebnosti

— Poroka. V sredo popoldne je v škofiji kapelici ljubljanski škof g. dr. Gregorij Rožman poročil diplomiranega jurista g. Ivana Brejca z gđ. Darko Tomčevico iz Ljubljane. Za priči sta bila univ. profesor g. dr. Ehrlich in predsednik apelacijskega sodišča g. dr. Vladimir Golia. Mladima novoporočencema želimo veliko božjega blagoslova!

— Iz banovinske službe. Dr. Stierl Karlo, zdravnik združene zdravstvene občine v Fari pri Kostelu je bil premeščen v združeno zdravstveno občino Sodražico. — Upravno-pisarniški uradnik pri okrajnem načelnstvu v Mariboru des. breg Smrekar Josip je bil premeščen k okrajnemu načelnstvu v Slov. Konjicah. Upravno-pisarniški uradnik pri okrajnem načelnstvu v Mariboru levi breg Covic Franc, je bil premeščen k okrajnemu načelnstvu Maribor desni breg.

— Upokojen je topniški narednik vodnik I. razr. Anton Puškaš.

Zdravo, okusno in ceneno hrano

dobe abonenti

v gostilni Rokodelskega doma

v Ljubljani, Komenskega ulica 12

kjer se točijo tudi prvovrstna vina in druge pijače

— Vse bivše bore, ki so sodelovali pri osvobodilnih bojih na naši severni meji opozarjamo, da bo dne 2. oktobra v Belgradu v prostorih društva »Slovenec« v Belgradu, Balkanska ulica 14 ob 8 zvečer ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije koroskih borec. Vsi bivši bore naše severne meje naj se tega zbora udeležijo, ker bodo na tem zboru prejeli točna navodila in pojasnila glede zahtev vseh bivših borec, ki so se prostovoljno javili v službo domovine leta 1918/19.

— Društvo slov. obrtnikov v Slov. Bistrici priredi 1. Tabor dne 3. oktobra. Vabimo vse zavodne slovenske obrtnike, da se tega tabora polnoštevilno udeležijo. Izrabite polovično nedeljsko vozniš!

— Društvo slov. obrtnikov v Litiji priredi 1. Obrtno razstavo, dne 3. in 4. oktobra v prostorih ljudske šole, pod pokroviteljstvom g. bana dr. M. Natlačenca. Razstavljalcev je nad 65 in so zastopane vse panoge obrtniške. Vabimo vse obrtnike, prijatelje ter interese, da to razstavo obiščejo. Razstava je odprta oba dni od 8 do 17.

— Požar. Iz Prihove pri Konjicah: V nedeljo je pogorel hlev Godine Miha, posestnika v Rasovcu št. 5. Gasili ni bilo mogoče, ker ni vode blizu. Orožniki so osumili mladega gospodarja, češ da je sam zažgal zaradi visoke zavarovalnine.

— Važno za trafikante! Združene trafikantov je prejelo od davčne uprave za mesto Ljubljano dopis sledeč vsebine: »Po razpisu Uprave drž. monopolov, oddelka prodaje v Belgradu z dne 25. 9. 1937 M. br. 27599/IV pridejo dne 1. oktobra 1937 v promet novi kolki po 50 din (odlok g. ministra financ z dne 15. 9. 1937 št. 62308) z istim dnem pa pridejo iz prometa dosedaj kolki iste vrednosti (rdeče barve). Zamenjava starih kolkov za nove se bo vršila 90 dni to je od 1. oktobra do vključno 29. decembra 1937. Za zamenjavo je treba vložiti pri podpisani upravi nekolikovan proročilo, v kateri je treba navesti število kolkov in vrednost. Na podlagi tega opozarjamo trafikante, da ti kolki po 29. XII. izgube vsako veljavo in jih tudi zamenjati ne bo mogoče. — Iz pisarne Združenja trafikantov.

— Hercegovski tobak. Hercegovski kmetje in sadilci tobaka so letos pridelali 700 vagonov tobaka. Toda izračunali so, da jih je obdelovanje in gojitve te rastline veljala vsega skupaj nad 100 milijonov dinarjev. Zaradi tega zahtevajo sedaj, naj bi jim uprava monopolov dovolila saditi več tobaka, da bodo krili stroške in še kaj več zaslužili.

— Donava pri Somboru je začela naraščati, vendar za sedaj ni nobene nevarnosti, da bo narasla voda razdrila nasipe in napravila kako večjo škodo. Ker pa Donava v zgornjem toku že upada, se ni bati nobene nevarnosti več.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenice«.

— Potovanje v Prago ali Svico za 30 din. Udeležite se plemenitega esperantokega tečaja, ki traja samo 4 mesece in stane samo 30 din. Izmed tisoč udeležencev se izžreba nagrada v znesku 1250.50 dinarjev, izžrebancem pa se podeli brezplačna kongresna karta za 20. jubilejni mednarodni katoliški esperanteki kongres, ki se bo vršil drugo leto v Ljubljani. Učite se pridno esperanto, pa se ga boste lahko udeležili še vi. Prijave pošljite na naslov: Jugoslovanska Katoliška Esperantska Liga, Jesenice—Fužine na Gorenjskem. Priložite znamko za odgovor!

— Z avtobusom v Trst dne 10., 24. in 25. oktobra, in od 30. oktobra do 1. novembra. Prijave sprejema Izletna pisarna M. Okora, Ljubljana, Hotel »Stone«, telefon št. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice.

— Povodom odhoda naših misijonarjev gg. Jan. Ehrlicha Benedikta Postača D. J. v Indijo vabi Bengalški misijon D. J. v soboto 2. t. m. ob pol 8 zvečer v frančišk. dvorano, v nedeljo 3. t. m. tudi ob pol 8 zvečer v cerkev sv. Jožefa, kjer bo med drugim govor prevz. g. knezoškofa.

— Vremenska napoved: Evropa: Evropska celina je prekrita z zmerno hladnim valom, kateri povzroča pretežno jasno vreme. Samo tu in tam v srednji in južni Evropi prevladuje oblačno in malo deževno. Jugoslavija: Deževno vreme se je pomaknilo na vzhodni del in na Bolgarijo. V severnih delih se je nekoliko razjasnilo in na Primorju se je oblačnost povečala. Toplota se je znižala na severni polovici in zvišala v Vardarski banovini. Minimalna temperatura Maribor 7°, maksimalna Mostar 30°. Napoved za danes: Pričakuje se zboljšanje vremena po vsej državi. Prevladovalo bo deloma oblačno, v severnih krajih nekoliko jasno. Toplota brez velike spremembe.

— V sodne zapore pripeljana. Orožniki so včeraj ob 8.30 popoldne pripeljali iz Škofje Loke v ljubljanske sodne zapore dva vlomilca ki sta v noči od sobote na nedeljo vlomila v delavnico čev-

ljarskega mojstra Josipa Franka, a sta bila pravčasno zasačena in prijeta. Sta to Jože Petrič, rojen 20. aprila v St. Juriju pri Grosupljem, stanujoč v Hrastju pri Ljubljani, po poklicu samski delavec, in drugi Josip Malnar, rojen dne 11. februarja 1901 v Hudem koncu pri Kočevju, stanujoč v Dolnjih Lazah, po poklicu čevljarški pomočnik. Oba sta vse priznala in povedala, kako sta napravila načrt za vlom. Odnosla sta ogromno zalogo čevljev ter bi bila gospodarja oskodovala za okoli 4500 din, ko bi ju ne prijel.

— V podčastniški eskadron konjeniške šole (prej konjeniška podčastniška šola) v Zemunu bo sprejetih večje število gojencev, ki so dovršili najmanj ljudsko šolo vsaj z dobrim uspehom in niso mlajši od 18 in ne starejši od 21 let. Prošnje je vložiti najkasneje do 15. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so razvidni iz »Službenega vojnega lista« št. 29.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda mlo učinkuje in sigurno odvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije. Člani stalnega kongresnega odbora v Ljubljani so prejeli dne 22. septembra t. l. okrožnico gospoda tajnika kongresa, s katero se poroča, da je v Novem Sadu izbran odbor, ki je prevzel uspešno organizacijo kongresa, spomenica je v tisku, da se pa 75% popust na železnici ni mogel doseči in da je zaradi tega število priglasi minimalno. Gospod tajnik je prosil za soglasnost članov stalnega odbora, da se kongres odloži na poznejši čas; morda bo med tem časom mogoče doseči 75% popust, Ljubljanski člani so po takojšnjem posvetovanju sporočili v Belgrad, da okolnost, da se ni dosegel 75% popust, ne more biti vzrok odgoditvi; nimajo pa ničesar proti odgoditvi, ako govore za njeto tehnični razlogi. Prošli so z dopisom od 22. septembra t. l. za takojšnje brzojavno sporočilo zaradi dajanja potrebnih informacij prijavitelcem, ki jih je bilo iz Slovenije nad petdeset. Pred nekaj dnevi je bilo v belgrajskih listih objavljeno, da se kongres odgodi zaradi tehničnih razlogov na prve dni novembra t. l. Ljubljanski člani so pričakovali uradnega obvestila; ko tega niti do danes niso prejeli in tudi legitimacije niso bile razposlane, je smatrali da kongresa v Novem Sadu v začetku oktobra t. l. ne bo. Prijave se lahko preklečejo in bodo pristopnine takoj vrnjene. — Pravnik.

— Nova smrtna žrtev alkohola. Iz Kranja: V nedeljo, 26. avgusta je bilo pri sv. Luciji nad Tržičem žegnane, po katerem se je zbralo nekaj fantov in mož v gostilni, med njimi tudi okrog 21 let stari Meglič Ludvik iz Brezja nad Koverjem. Popoldne, ko so se te fantje nekoliko opili, se je vnel med njimi prepir. Ko pa so se vračali domov, so se v Hudem grabnu stekli. Dva starejša družinska očeta, in sicer A., mlinar iz Leš in delavec P., doma iz Slatine, sta Megliča vrgla ob tla na beton, pri čemer je Megliču počila lobanja. Napadalec nista slutila, da je dobil Meglič smrtonosno poškodbo, zato sta odšla domov. Prihodnje jutro so videli delavci okrog 6 Megliča ob cesti, vendar niso mislili, da je mrtev in so ga budili. Ko pa so opazili, da ni v njem nobenega znaka življenja, so zadelo takoj naznanili orožnikom. Na mrtvecu ni bilo videti nobenih poškodb, kljub temu pa je odredilo sodišče obdukcijo v mrtvašnici v Koverju, kamor je bil pokojnik prepeljan. Šele ta je pokazala, da je Meglič žrtev napada. Napadalec so orožniki prihodnje jutro aretirali in izročili sodišču. Zalostna smrt mladega fanta je vzbudila po vsem Gorenjskem mnogo zanimanja in pomilovanja. Čudno se le, da pijanev in prepeščen ne izuči tako številni žalostni slučaj in da se vedno znova ponavljajo in spravljajo ne samo posameznike ob življenje, ampak tudi onesrečuje družine.

— Zastrupljenja z gobami se najlažje obvarujemo, ako znamo ločiti strupene in užitne gobe. V knjigi: »Naše gobe«, ki jo je spisal naš priznani strokovnjak Ante Beg, so opisane vse vrste gob, ki rastejo po naših gozdovih. Poleg tega vsebuje knjižica tudi slike v naravnih barvah vseh gob, ki jih opisuje knjižica. V knjigi najdeš tudi obilo receptov kako pripravimo gobe za okusno jed, da lje navodilo, kako gobe nabiramo, sušimo in konzerviramo. Za vsako gospodinjico, kuharico in nabiralca gob je ta knjiga velike važnosti in jo toplo priporočamo. Cena 50 din in se dobi v Jugoslovanski knjižnici v Ljubljani.

— Opozarjamo cenjene bralce na današnje priloge belgrajske tverke M. S. Serdarušić, ki priporoča nakup srečk Drž. razr. loterije za 1. razred 35. kola.

— Center esperantokega gibanja za Slovenijo je Klub esperantistov, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 7, I. Tu se prijavite za tečaje, tu dobite praktično učno knjigo in vsa pojasnila.

— Akademski Jadranski straža otvori svoje plesne vaje v soboto, dne 2. oktobra, v dvorani Trgovskega doma ob 20.30.

— Izobraževalni in učni tečaj Trgovskega društva »Merkur« priredi, pričeniš z oktobrom, večerne izobraževalne tečaje ob delavnikih v času od 19 do 21. Tečaj bodo za slovensko stenografijo ter začetni in nadaljevalni tečaj za italijansko in nemščino. Prijave v društveni pisarni, Trgovski dom, pričišče, od 8 do 14. Opozarjamo na koristnost teh tečajev, ki so poceni vsem zainteresiranim na razpolago.

Neznan mrliček

v mrtvašnici

Z nenavadnim slučajem se peča sedaj ljubljanske policija. Dne 28. t. m. okoli pol 3. popoldne je prišel v urad mestnega pogrebnega zavoda možki ter prošil za krsto za osem mesecev starega umrlega otroka. V uradu so ga sicer vprašali, kje ima mrliški list, toda mož je odgovoril, da bo mrliški list takoj preskrbel ter da bo vse formalnosti opravil sam. Krsto so mu res dali, toda mož ni bilo potem ne na pogrebnih doli, ne v druge urade, ki morajo zapisati smrt tega ali onega. Mož je povedal, da stanuje pred škofijo, toda tam takega moža niso našli.

Pogrebni zavod in policija sta se pričela zanimati, ali je kako truplo takega otroka v mrtvašnici. Res so našli v mrtvašnici pri sv. Kristofu krsto s trupelcem mrliček, Policija sedaj ne ve, kdo bi bil neznan mož, ki je naročil krsto za otroka, niti ni znano oblastem, kako je bilo otroku ime. Odrejena je bila obdukcija, da se ugotovi, kakšne smrti je otrok umrl.

Ljubljana

1 Koncert Ciril-Metodovega zbora iz Zagreba bo v ponedeljek, dne 11. oktobra, v misijonski dvorani, ne pa 4. oktobra. Vstopnice so že na prodaj pri dnevnih blaginji knja v Unlonu.

1 Zveza slov. obrtnikov vabi vse obrtnike in obrtnice, društvo rokodelskih mojstrov in Obrtno zvezo, da se udeležijo predavanja dne 1. oktobra t. l. v Rokodelskem domu ob 8 zvečer. Predaval bo predsednik obrtnega odseka Zbornice TOI g. Ivan Ogrin o organizacijah v Nemčiji. Predavanje je zelo važno za vse obrtnike, zato vas vabimo, da se ga čim številneje udeležite. Vstopnine ni!

1 Fantovski odsek Trnovo ima drevi ob 8 v društvenem domu v Karunovi ulici redni sestanek, na katerem bo predaval novi trnovski kaplan ž. g. Lampič. Odbor prosi, da se člani v čim večjem številu udeležijo sestanka. Novi fantje — dobrodošli.

1 Salezijanska Prosveta Kodeljevo vabi članstvo vseh odsekov na skupni sestanek, ki bo drevi ob 8 v društveni sobi v Mladinskem domu.

1 Klub jugosl. akademikov iz Trsta, Gorice in Istre sporoča, da bo VII. tradicionalni družabni večer 6. novembra t. l. v Trgovskem domu. Prosimo druga društva, da ta dan ne prirejajo svojih prireditel.

1 Sv. Frančišek Asiški je svetnik, ki je živel sicer pred 700 leti, pa je danes prav tako aktualen kot takrat. Današnji čas je namreč tako čudovito podoben njegovemu. Veliki Frančiškovi Krizariji bodo na njegov god, na obletnico njegove smrti, počastili spomin tega velikega svetnika s slovesno akademijo v ponedeljek ob pol 8 zvečer v frančiškanski dvorani. Tretjeredniki in vsa Frančiškova mladina se prav posebno vabljajo. — Vstopnice prodajajo v pisarni Pax et Bonum (pasaža).

1 Prvo žegnanje na Kodeljevem. Ta teden je bila pokrita nova, veličastna cerkev gale sv. Terezike na Kodeljevem. Ker je pa v nedeljo god sv. Terezike, bo praznovalo Kodeljevo letos svoje prvo žegnanje, na kar se vse prebivalstvo že vneto pripravlja, saj so žegnanja pri našem ljudstvu zelo priljubljena. Cerkevna opravila se letos sicer še ne bodo vršila v novi cerkvi, pač pa seveda slovesneje to pot še v kapelici Mladinskega doma, a razni odseki so pripravili pod vodstvom ravnateljstva Mladinskega doma pestro akademijo, ki se bo vršila po večernih, to je ob pol 3 popoldne v veliki dvorani Mladinskega doma. Na programu so razne pevske točke, deklaracije, prizori itd. mladine in odraslih. Vstop je prost in se bodo pobirali le prostovoljni prispevki za novo cerkev. Vsi Kodeljčani se zberemo seveda to popoldne v Mladinskem domu, enako bo za zelo dobrodošlo tudi drugo občinstvo, ki si bo lahko ogledalo novo, veličastno cerkev sv. Terezike, čeprav za enkrat šele v surovem stanju.

1 Ponovno opozarjamo na veliko javno predavanje s skriptičnimi slikami o Baltiku (Estonski, Litvi in Latviji) in Finski, ki se vrši danes ob 8 zvečer v dvorani Delavske zbornice. Predaval bo g. Jože Kozlevčar, ki je pred nekaj tedni prepoval te kraje.

1 Sodne dražbe. Za oktober in november je razpisanih 14 sodnih dražb, na katerih se bo prodajalo 16 različnih zemljiških kompleksov. Tako hiše v mestu in okolici, kakor tudi mnoge parcele. Vsi na dražbo prihajajoči objekti so bili sodno ce njeni skupaj na 5.915.101 din, najnižji ponudek za vse pa je določen na 4.218.912 din. Dne 2. novembra pride na dražbo Smoletova hiša ob Dunajski cesti, ki je bila cenjena na 2.439.950 din. Za to hišo vlada veliko zanimanje zlasti med sosedi in drugimi trgovci.

1 Samomor medicinke v Kosezah. Kakih 300 m stran od glavne ceste pri Kosezah so ljudje včeraj zjutraj našli na drevesu obešeno truplo mladenke. Obvestili so policijo. Ko so ljudje našli truplo na drevesu, je bila mladenka že mrtva. Poklicana je bila policijska komisija. Zdravnik dr. Lapajne in dežurni uradnik gosp. Bardek sta ugotovila, da je dekle napravilo samomor v popolnoma zmedenem duševnem stanju. Dr. Lapajne je ugotovil pri trupu dekleta, da se ji je omračil um, enako pa izkazuje tudi ekrajno zmedenno pismo, ki ga je deklet zapustilo. Dekle je bilo staro 23 let in je študiralo medicino. Po odreditvi komisije je bilo truplo prepeljano najprej v mrtvašnico v Dravljah, nato pa — na očetovo željo — na dom.

1 Kino Kodeljevo. Danes in jutri ob 8, v nedeljo ob 5 in 8 in v ponedeljek ob 8 dva sporeda »Jelniki otoka smrti« (Warner Baxter). Po romanu, ki je izhajal v »Slovenskem domu«, in »Epizoda« (Pavla Wessely, Karl Ludvik Diehl).

1 Flanela za perilo din 4.75, rožasti barhendi za obleke din 9.25 do 11.50. To pa samo pri trvdki Manufaktura k. d., Mestni trg 17, Ljubljana.

1 Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani. V petek, dne 1. oktobra zvečer ob pol 8, se začne oktobrski pobožnost pred izpostavljenim Najsvetjšim. Kdor izmoli en del rožnega venca v cerkvi pred Najsvetjšim, prejme lahko tolikrat pop. odpustek, kolikorkrat ga izmoli, ako je prejel sv. obhajilo.

Gledališče

Drama. Začetek ob 20:

Petek, 1. oktobra: zaprtlo. — Sobota, 2. oktobra: »Viničarje«. Red A. — Nedelja, 3. oktobra: »Beraška opera«. Izven.

Opera. Začetek ob 20:

Sobota, 2. oktobra: »Evangeljnik«. Premierski abonma. — Nedelja, 3. oktobra: »Pod to goro zeleno«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 4. oktobra: zaprtlo. — Tora, 5. oktobra: »Vrag na vasi«. Balet. Gostujejo Pia in Pino Mlakar ter del zagrebškega baleta. Premiera. Izven. — Sreda, 5. oktobra: »Vrag na vasi«. Balet. Gostujejo Pia in Pino Mlakar ter del zagrebškega baleta. Izven.

Celje

c Advokatska zbornica v Ljubljani je vpisala v svoj imenik dosedanjega koncipienta pri dr. Ogrizu g. dr. Kalana Zdravka s sedežem v Celju. Prihujbenemu gospodu in voditelju naših fantov iskreno čestitamo!

c Gostovanje ljubljanske drame v celjskem mestnem gledališču. V petek 8. oktobra ob 8 zvečer bo gostovala v Celju ljubljanska drama s predsezonsko predstavo Foder »Matura«. Predstava je izven abonmana. Gledališka sezona se začne v drugi polovici oktobra z opero. Abonente sprejema Slovaška tiskovna zadruga. Cene običajne. Abonenti imajo 10 odstotkov popusta. Če reflektirajo lanski abonenti na svoje sežede, se naj javijo do 10. oktobra 1937. Po tem terminu se bodo sežedi poljubno oddajali.

c Zdravnik dr. Stjepan Ivčič zopet redno ordinira.

c Pomočnik okradel svojega mojstra. V mesecu avgustu je bilo ukradeno čevljarškemu mojstru

Gabrovcu Francu v Ptuj več parov čevljev, hranilna knjižica, več podplatov za čevlje in razno čevljarško orodje. Skupna škoda znaša 6390 din. Ker se je nekoliko sumilo, da je storil grdo dejanje le tisti, ki je poznal razmere v delavnici, je padel sum na 37letnega čevlj. pomočnika Ivana K. iz Vel. Nedelje, ki je bil dalje časa pri Gabrovcu v službi. Policija je izdala za tatovo tiralcico. Končno se je celjski policiji posrečilo po dveh mesecih, da ga je ujela in izročila sodišču v Ptuj.

c Kino Metropol. Danes zadnjikrat temperamentno napete vscbine »Charlie Chan na dirkah«.

Maribor

m Javno zborovanje stanovanjskih najemnikov se bo vršilo v nedeljo, 3. oktobra, ob desetih popoldne v Gambirnovi dvorani. Zborovanje sklicuje Društvo najemnikov stanovanj in poslovnih lokalo v Mariboru.

m Mariborsko gledališče pričenja svojo sezono v soboto zvečer ob osmih z Gogoljevo komedijo »Revizor«. Delo je zrežiral glavni režiser J. Kovič. V glavnih vlogah nastopita R. Nakret in Pavle Kovič, sodeluje pa vse dramski ansambl in številni statisti. V nedeljo zvečer uprizorijo »Najboljšo idejo tete Olge«. V tej komediji igra glavno vlogo E. Kraljeva.

m Umrl je uslužbenec drž. žel. v pokoju Ivan Lužnik, star 60 let. Naj v miru počiva, žalujočim naše sožalje!

m Iz šale nesreča. 45letni splavar iz Brazna ob Dravi Viktor Anželovh se je na Prstanu za šalo melal s svojim tovarišem. Ta ga pa je tako nesrečno vrgel po tleh, da si je zlomil desno nogo in so ga morali prepeljati v bolnišnico.

m Zalni koncert v spomin blagopokojnega kralja Zedinitelja Aleksandra I. priredi pevsko društvo »Jadranc« v petek, 8. oktobra, ob osmih zvečer v frančiškanski cerkvi. Na koncert že sedaj opozarjamo.

m Razširitev vodovodnega omrežja na Pobrežje. Na mariborski mestni občini delajo načrte za razširitev vodovodnega omrežja na Pobrežje, kar bi stalo okoli dva in pol milijona dinarjev. Razširitev je nujna in jo bo treba še sedaj izvršiti, da ne bo težav in velikih investicij, ko bo postalo aktualno vprašanje priključitve okoliških občin k mestu, kar se bo ob svojem času gotovo izvršilo.

m Samostanska gora, film po Ganghoferjevemu romanu, ki je izhajal kot podlistek v našem listu, predvaja Grajski kino od danes do vključno srede, 6. oktobra. Opozarjamo na zadevni oglaš Grajskega kina v današnjem »Slovenec«.

m Prostovoljna smrt 78letnega stareka. V Gorici se je v hlevu obešil 78letni preužitkar Janez Novak. Zvečer je šel zgodaj spat, zjutraj pa ga je zet našel mrtvega. Samomour je brčkone storil v duševni potrtosti, ki ga je večkrat obhajala zaradi neozdravljive in težke bolezni.

m Nočno lekarniško službo imata od jutri naprej lekarni Minaržik in Rems.

m Prodajalna mestnih podjetij se je s svojih dosedanjih prostorov na Aleksandrovi cesti preselila na Glavni trg v rotovško poslopje.

m Vlomilec so v noči na četrtek skozi stranska vrata vdrl v mesnico Jožefa Plahute in mu odnesli mesa v vrednosti okoli 500 din. Policija je nepoštevnim ljubiteljem mesa že na aledu.

Repertoar mariborskega Narodnega gledališča

Sobota, 2. oktobra ob 20: »Revizor«. Premiera. Otvoritvena predstava.

Nedelja, 3. oktobra ob 20: »Najboljša ideja tete Olge«. Premiera.

Kranj

b Naročnikom v Kranju smo z današnjim dnem začeli dostavljati »Slovenca« že zgodaj zjutraj na dom in ga ne bodo prejimali več po pošti. Seveda bodo prejimali na ta način le naročniki v mestu, ker v okolici to zaenkrat ni mogoče. Vse tozadevne želje in zahteve naj se naznanijo v naši podružnici v prostorih Tiskovnega društva v Kranju (za farno cerkvijo). Vse naročnike v mestu in okolici tudi ponovno prosimo, da se v vseh zadevah uprave »Slovenca« obračajo na to podružnico.

b Sv. misijon se bo začel v nedeljo, 3. oktobra v šmartnem pri Kranju.

Udeležence nedeljske tombole opozarjamo, naj ne hite v bližino odra, da ne povzročajo nepotrebne gneče. Do odra bodo vodili trije udobni prehodi; od njih bodo pripravljene sežide. Igra bo potekala hitro. Ob morebitni temi bodo trije mogočno razsvetile 1000 vatne električne žarnice. Navodila in klicanje števil bodo prenašali ojačevalci. Poleg tega bodo postavljene štiri pomožne table za igro, da bo tako vsak udeleženec vedno informiran o vseh klicanih številkah. Dostop s kolesi na trg ne bo dovoljen. Za nje imajo pripravljene šrambe gostilničarji. Uvažujte navodila rediteljev in olajšajte jim službo. Poslužite se polovične vrnine po železnici. Vsi vlaki bodo v nedeljo ojačeni.

b Mestna občina je začela graditi potrebne stopnice iz Savnikove poti k novemu Zdravstvenemu domu v Kranju. Dela bo izvršila tvrdka Nant iz Kranja.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja v petek in soboto ob 8 dvojni program: Jesenski manevri in Junaki Pavlove ulice. Igrajo: Leo Slezak, Hans Sönker, Ida Wüst i. dr.

Fantovski odsek v Celju

Fantovski odsek je bil letos najvišje odlikovan. V Celju je bil fantovski tabor. Bil je to prvi velik nastop fantov, odkar je egiptovska tema zagrnila naše domove. Po dolgih letih krivice in zapostavljanja, sramotjenja in lažnjivega ovajanja je po svetil žarek mladega dneva, da se začari do polne solčne svetlobe. Ravno v tem letu je celjski odsek doživel svoj duhovno obnovo. Ko je sam pripravil velike dneve slovenskih fantov in sprejemal najvišje predstavnike poleg tisočere množice moške mladine, je tudi v njem zagorela velika luč, ki bo še dolgo let svetila celjskemu fantovskemu naraščanju.

Kakor se mora vsaka dobra reč boriti za uspeh in obstanek, tako se je boril in delal fantovski odsek v Celju; od kraja tiho, skoro neopaženo. Lansk leto je ponesel svoj že stari častitljivi prapor v javnost in letos se je uvrstil med odlične delavce za uspeh fantovske organizacije.

Fantovski krožek je bil do 29. oktobra t. l. pod okriljem KPD. V sredo pa je bil v Orlovskem domu v Samostanski ulici ustanovni občni zbor fantovskega odseka kot samostojno društvo. V novi odbor so bili izvoljeni: g. dr. Kalan Zdravko, predsednik; Tone Vrabl, podpredsednik; Zagar Janko, tajnik; Vorsič Milivoj, blagajnik; Vodušek Ivan, načelnik; Jazbec, gospodar; Kokot Slavko, vodja naraščaja. V odsekovno razodišče so bili izvoljeni gg.: prof. dr. Hanželič Rudolf, prof. Bitenc Mirko in Kroflič Joško, za preglednika pa Venc in Grmek. Prižrtvovalnemu fantovskemu odseku želimo kar največ uspehov v njegovem tako vzvišenem delovanju!

Evropski izvoz lesa

V ponedeljek se je začela v Stockholmu seja zastopnikov devetih največjih izvoznih držav za les v Evropi. Organizacija lesnih izvoznikov se imenuje kratko ETEC, kar je okrajšava za angleški naziv: »European Timber Exporters Convention« (konvencija evropskih izvoznikov lesa). Na zasedanjih je bilo zastopanih devet držav: Jugoslavija, Finska, Rusija, Švedska, Poljska, Avstrija, Romunija, Letonija in Češkoslovaška. Našo državo zastopata dva delegata: inž. Dubravčič in imenu stalnega predstavništva lesnega gospodarstva in Ivan Hochsinger iz Zagreba.

Na zasedanjih pa so bili zastopani tudi uvozniki iz najvažnejših držav: Anglije, Francije, Belgije in Holandije.

Interesom izvoznikov, ki hočejo vzdržati svoje kvote na dosedanj višini, je stal nasproti interes uvoznikov, da se cene ne bi povečevale še nadalje, ampak da bi se cene ustale. Uvozniki se boje visokih cen zaradi tega, ker v zvezi z njimi pričakujejo zmanjšanje konzuma lesa in porabo raznih nadomestnih predmetov. Imajo pa uvozniki še velik interes na cenah, ker so zaloge lesa n. pr. v Angliji prave velike in so za 15% večje kot so bile lani v istem času.

Sedaj poročajo iz Stockholma, da je bil do-

sežen sporazum v tem smislu, da se znižajo kvote za vse države izvoznice za 10%, torej za vseh devet sodelujočih držav od 4 na 3,6 milij. standardov. Seveda je bilo posameznim državam dano na prosto, da to redukcijo izvedejo delno ali pa že v teku tega leta. Zaradi tega je računati, da bo začetni s 1. oktobrom 1937 do 31. dec. 1937 znašala redukcija kvote 400.000 standardov ali 1,9 milij. kub. metrov. Seveda morajo ta sklep ratificirati tudi posamezne udeležene države. Končno je bilo sklenjeno, da se kartel, ki poteka konec decembra 1936, obnovi zopet za leto dni.

Ruski izvoz lesa. V prvi polovici letos je dosegl ruski izvoz lesa 1.564.494 ton (lani v prvi polovici 1.818.936 ton) v vrednosti 124,5 (107,2) milij. rubljev. Po količini je torej izvoz padel za 13,4%, po vrednosti pa narasel za 16,1%. Letošnji izvoz se je razdelil sledeče: rezan les 658.986 (770.531) ton, neobdelan les 793.642 (886.676) ton, polpredelan les 45.555 (88.399) ton, furnirji 55.316 (58.406) ton, razni izdelki iz lesa 653 (1019) ton. Izvoz je šel največ: v Anglijo 596.990 (623.172) ton, v Holandijo 258.219 (210.814) ton, v Nemčijo 216.323 (338.159), Belgijo in Luksemburg 180.447 (140.525), Francijo 72.257 (89.501) in v Spanijo

zagrebška 24.334, ljubljanska pa 24.474 in bo tako imela belgrajska zbornica približno ravno toliko obrtnikov včlanjenih kot ostali dve največji zbornici v državi: zagrebška samostojna obrtna in ljubljanska skupna.

Poraba umetnih gnojil

Po podatkih kmetijskega ministristva je v lanskem letu poraba umetnih gnojil v naši državi narasla na 25.276 ton. Pripomniti je, da je l. 1935 znašala samo 15.592 ton. Naslednja tabela nam kaže gibanje porabe umetnih gnojil v naši državi od leta 1924 dalje:

1924	25.970 ton	1931	34.023 ton
1925	30.620 »	1932	16.437 »
1926	39.685 »	1933	13.533 »
1927	57.080 »	1934	14.126 »
1928	65.460 »	1935	15.592 »
1929	77.895 »	1936	25.276 »
1930	43.191 »		

Iz tega pregleda je razvidno, da je pred krizo poraba umetnih gnojil stalno naraščala vse do leta 1929, ko je dosegla najvišje stanje s 77.895 tonami, nato pa je v letih krize ta poraba tako nazadovala, da je leta 1933, v najslabšem letu, znašala samo 13.533 ton. Od tedaj naprej pa se poraba zopet dviga, vendar do leta 1936 počasi. Šele lani je bil zabeležen prvi znatnejši narašček, toda vsa poraba dosega komaj eno tretjino one iz leta 1929.

Po vrstah se razdeli poraba umetnih gnojil naslednje: superfosfat 17.534, kostni superfosfat 111, Tomaževa žlindra 396, fosfatna žlindra 752, kalcijev cijanamid 1007, kalcijev karbamid 77, kostna moka 292, kalijeva sol 1080, apnena gnojila 123, mešana gnojila 3904 ton. Iz pregledov za nazaj je razvidno, da so največji napredek v prodaji izkazala mešana gnojila.

Nova poštna tarifa za inozemstvo. Poštni minister dr. Kaludjerčić je odredil, da se s 1. oktobrom izpremeni poštna tarifa za znamkovanje pošiljatev v inozemstvo. Dočim je bila tarifa doslej enotna, se po vzgledu sedaj uvaja stopnjena tarifa po treh zonah. V prvi zoni so naslednje države:

ve: Avstrija, Bolgarija, Grčija, Italija in Romunija, torej vse države, ki neposredno mejimo na nje. V drugo zono spadajo države: Nemčija, Poljska, Češkoslovaška, Švica in Turčija; v tretjo zono pa spadajo vse ostale evropske države izvenemši Rusijo. Nove dopolnilne take znašajo za pisma in dopisnice v I. zoni 2. II. 2.50 in III. 3 din. Nadalje je poštini minister odredil, da se mora pri odpremi pisma in kart z označeno vrednostjo po zračni poti doplačati za vsako pošiljatev še po 50% od redne take. Tudi ta izprememba velja od dne 1. oktobra dalje.

Romunske dobave petroleja naši državi. Kot znano, sta se naša država in Romunija pogodili, da bo naša država dobavljala Romuniji baker, dočim nam bo Romunija v zameno dobavljala gotove količine petroleja. Dosedaj je Romunija dobavila prve količine in sicer 3425 ton mazuta, 3534 ton bencina za avtomobile, 1295 ton bencina za letalstvo in 715 ton olj za mažo. To je vse dobavila družba Petrol-Block. Nadalje sta družbi Romano-Americana in Stra-Romana dobavili drugo partijo 8000 ton bencina za letalstvo. V kratkem pa bo dobavljena tretja partija 2800 ton bencina za letalstvo, 4150 ton bencina za avtomobile, 6000 ton mazuta, 2000 ton motorina in 700 ton olja za mažo. Cene variirajo z ozirom na kraje, kjer so bile te dobave izvršene.

Nove zadruge. V zadrugi register so bile vpisane nastopne zadruge: Kreditna zadruga sodelavcev Vzajemne zavarovalnice, r. z. z. o. z. v Ljubljani (načelnik Sušnik Stanko). Tekstilna zadruga v Otočah, r. z. z. o. z., Otoče (prvi član načelstva Tominec Ivan, delavec v Stražišču pri Kranju), Vodovodna zadruga v Predosljah, r. z. z. o. z. (načelnik Lakner Josip), in Vodovodna zadruga Vižmarje, r. z. z. o. z. (načelnik Magister Albin).

Potrjeni poravnavi. Rems Slavko, trgovec v Radovljici, Strelec Konrad, trgovec v Ljubljani.

Belgrajska tekstilna industrija izkazuje za leto 1936 pri glavnici 10,0 milj. din 0,37 (0,3) milj. din čistega dobička, bilančna vsota 77,2 (71,85) milj. din.

Zvišanje glavnice. Jugoflora, d. d. v Belgradu zvišuje glavnico od 0,5 na 1,25 milj. din z izdajo 1500 novih delnic po 500 din imenske vrednosti (na 2 stare 3 nove). Pri vpisu, ki traja do 8. okt., se plača 500 din in 25 din ajiže.

Ceste, tlakovane z bombažem. Ker so cene bombaža zelo padle, so prišli iznajdljivi Amerikanci na misel, poslužiti se pri tlakovanih delih na cestah tudi bombaža. Meseca avgusta so odprli v Jacksonville v državi Florida prvo cesto, pri kateri so porabili bombaž. Betonska cesta je podložena s slojem bombažnih tkanin in je bilo porabljenih na angleško miljo (1609 m) 10 bal surovega bombaža. Cesta je dolga 14,5 milje, tako da so skupno bombaža porabili 145 bal. To so majhne količine, ki ne bodo bistveno vplivale na porabo in cene bombaža, tudi če bi se gradilo veliko takih cest.

Ugozna družba za žito v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da je 80 največjih trgov v avstrijski žitni trgovini sklenilo osnovati posebno družbo za uvoz žita, in sicer v obliki družbe z omejeno zavezo. Glavnica naj bi znašala 250.000 do 300.000 šilingov. Po nekkih vesteh je nastala ta družba kot reakcija proti nameri nekaterih merodajnih krogov, da prepušče v uvoz žita zadržam in njih osrednjim organizacijam.

Borza

Dne 30. septembra 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237,20 do 238,80.

Zdravje obdržati je lažje nego ga vrniti

Skrbite v pravem času za to, da vam vsi notranji organi pravilno delujejo, da se v telesu ne tvorijo škodljive materije, katere lahko škodujejo zdravju. Krusen sol, vzeta redno vsako jutro, čisti goščo in usedlino, ki se tvori v notranjih organih telesa, tako da se ne ustavi v ledvicah in jetrih, uravnava prebavo in zamenjuje v telesu materije ter na ta način odklanja povzročanje mnogih zdravju škodljivih motenj. Ako trpite na teh motnjah, pričnite s kuro Krusen soli. Originalna steklena stana 45 din in zadostuje za tri mesece, manjša steklenica 27 din. Dobi se samo v lekarnah.

Oglas reg. S. št. 29.613/35.

Avstrijski šiling je danes nadalje narasel v Ljubljani na 8,68-8,78, v Zagrebu na 8,65-8,75, v Belgradu na 8,632-8,732.

Grški boni so beležili v Zagrebu 29,90-30,60, v Belgradu 30,25 (blago).

Italijanske lire so nudili v Belgradu po 2,--.

Zopet znaten skok je zabeležila danes nemška marka, ki je beležila v Ljubljani 13,43-13,63, v Zagrebu 13,365-13,565, za sredo oktobra 12,90 do 13,10. V Belgradu je narasla na 13,4045 do 13,6045.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 4.360.413 din, v Belgradu 3.650.000 din. V efektih je beležil Belgrad prometa 400.000 din.

Ljubljana — tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2399,66—2414,25
Berlin 100 mark	1740,53—1754,41
Bruselj 100 belg.	730,75—735,81
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	214,54—216,59
Newyork 100 dolarjev	4308,51—4344,82
Pariz 100 frankov	148,27—149,71
Praga 100 kron	151,73—152,83
Trst 100 lir	227,70—230,78

Curih. Belgrad 10,—, Pariz 14,90, London 21,55, Newyork 435,50, Bruselj 73,325, Milan 22,925, Amsterdam 240,60, Berlin 114,70, Dunaj 79,80 (81,85), Stockholm 111,10, Oslo 108,30, Kopenhagen 96,20, Praga 15,23 (14,15), Varšava 82,25, Budapešta 86,25, Atene 3,95, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,52, Buenos-Aires 130.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 92-93, agrari 53-54, vojna škoda promptna 411-412, begluške obveznice 76-77, 4% sev. agrari 51 do 53, 8% Blerovo posojilo 94,25-96,25, 7% Blerovo posojilo 85-86, 7% posojilo Drž. hip. banke 99,50-101, Trboveljska 250 blago.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 93 denar, agrari 53,50-54,50, vojna škoda promptna 410-412, begluške obveznice 76 denar, dalm. agrari 75 denar, 4% sev. agrari 52,50 (denar), 8% Blerovo posojilo 93,50 (denar), 7% Blerovo posojilo 85-86, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 (denar), 7% stab. posojilo 86,50 (denar). — Delnice: Narodna banka 7,350 (denar), Priv. agrarna banka 197 (denar), Trboveljska 255 (blago), Gutmann 45 (denar), Isis 30 (blago), Bečkerek 600-650, Osj. sladk. tov. 196 (blago), Osj. liv. 200 (blago), Dubrovačka 425-450, Jad. plov. 425-450, Oceania 300 (denar).

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 91,50 den. (mali komadi, agrari 53,25 (denar), vojna škoda promptna 410,50-411,—, (410,50), begluške obveznice 77,50-78,—, dalm. agrari 75,50-76, 4% sev. agrari 52,75 (denar), 8% Blerovo posojilo 94-95, 7% Blerovo posojilo 85-86, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 (denar). — Delnice: Narodna banka 7,450 (denar), Priv. agr. banka 201-202.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza: bč. srem. 104-105, ban. 101-102. Otrubi: bč. srem. ban. jula vreče 92-96, bč. jula vreče ladja 100-102. — Tendence neizpremen. — Promet srednji.

Živina

Živinski sejem v Kranju 27. septembra.

Na sejmu v Kranju, dne 27. septembra, so bile za živino naslednje cene (vse v dinarjih za kg žive teže): voli I. 6,50, II. 6, III. 5,50, telice I. 6,50, II. 6, III. 5,50, krave I. 5,50, II. 5, III. 4,50, teleta I. 8, II. 7, špeharji 9, pršutarji 8,50. — Cene mesa in živ. proizvodov: goveje meso I. vrste 10-12, II. 8-12, III. 7-9, svinjina 15-16, mast 18-20, slanina suha 18-20, čisti med 25, neprana volna 24, prana 32, goveje surove kože 12-14, telčje 15, svinjske surove kože 8,50 din za kilogram. — Kmetijski pridelki: pšenica 2,25, ječmen 2, rž 2,20, oves 1,60, koruza 1,45, fižol 2,50, krompir 0,75, lucerna 20, seno 0,60, slama 0,50, jabolka 2,50-4, hruške 3-5, češnje 8-10, pšenična moka 3,75, koruzna moka 2, mleko 1,50-2 din za kg, oz. liter.

Tranzitni hmelj

v Nemčijo

Zalec, 30. septembra.

Hmeljarska zadruga poroča, da je položaj v hmeljski kupčiji v glavnem nespremenjen in da boljši ter najboljši letošnji hmelj notira slejkoprej 19-26 din, dočim se slabše blago trži tudi izpod 19 din za kg. Četudi je več povpraševanja predvsem za cenejše vrste hmelja, je tudi za najboljše blago tendenca čvrsta.

Kontingent za uvoz našega hmelja v Nemčijo je končno le dosežen!

Pred leti se je mnogo našega hmelja izvažalo v Nemčijo, potem pa je zaradi naraščajočih plačilnih težko izvoz vedno bolj nazadovao. Tudi lani je bilo mnogo zanimanja za izvoz našega hmelja v Nemčijo, toda izvozilo se ga je le malo, ker je Nemčija morala ves tranzitni hmelj plačati v devizah in ne v kliringu. Da se odstrani ta največja ovira, je Banovinska hmeljska komisija dravske banovine podvzela vse potrebne korake pri nas ter v Nemčiji in na zadnjem zasedanju stalnega jugoslovansko-nemškega odbora, ki je prišlo 10. in bilo končano 28. t. m. v Dubrovniku, je bil sklenjen dogovor, po katerem bo Nemčija, ki bil kontingent 7.000 stotov našega tranzitnega hmelja lahko plačala v kliringu. Dogovor stopi menda že jutri v veljavo in, ker je odstranjena s tem glavna ovira, je računati zopet z večjim povpraševanjem za naš hmelj iz Nemčije ter se bo verjetno izvoz hitro zopet dvignil. Nemčija se je zanimala navadno le za boljše blago, za katero je bila večinoma tudi prav dober kupec.

Zatec, 30. septembra. Položaj na žateškem hmeljskem tržišču je nespremenjen in prav tako so nespremenjene tudi cene ter notira letošnji boljši in najboljši pridelek 19-20 Kč, to je 19-30 din za kg. Tendence je zopet prijaznejša.

Niš dobi

obrotno zbornico

Ministrski svet je sklenil uredbo o osnovanju obrtne zbornice v Nišu. Po tej uredbi se osnuje samostojna obrtna zbornica v Nišu, ki bo obsegala področje vse moravske banovine.

Po tej uredbi prenehajo nadalje svetniki belgrajske obrtne zbornice, izvoljeni na področju moravske banovine, biti člani sveta belgrajske obrtne zbornice.

Dokler se ne izvedejo volitve, se osnuje začasni zborniški svet, ki ga postavi minister trgovine in industrije. Število članov ne sme biti večje kot 24. Tudi predsednika in podpredsednika imenuje minister trgovine in industrije. Naloga začasnega sveta je, predložiti statut, pripraviti likvidacijo imovinskih odnosov z Belgradom, pripraviti vse potrebno za volitve. Dan volitev odredi trgovinski minister.

Moravska banovina je šela po ljudskem štetju 31. marca 1931 1.435.584 prebivalcev (1921 1 milj. 168.285). Po podatkih belgrajske obrtne zbornice za 1934 je imela ta zbornica na področju moravske banovine 8148 obrtnikov, kar pomeni, da je bila približno ena četrtina vsega članstva te zbornice s področja nove zbornice.

S tem se število samostojnih obrtnih zbornic v naši državi poveča na 8 (Belgrad, Zagreb, Osijek, Sarajevo, Banjaluka, Skopje, Split in sedaj Niš). Belgrajska samostojna obrtna zbornica je bila itak največja obrtna zbornica v naši državi in je imela tudi najboljše področje. Po statistiki za leto 1934 je imela belgrajska zbornica 32.659 obrtnikov,

Srečke drž. razredne loterije

kupujte od slovenske kolekture

Milana Lavriča

Beograd

TELEFON 24.815 POENKAREOVA 25 POST. PREDAL 450

katera je postala znana širom države, ker je iz njene prodajalne v 34. kolu bila prodana srečka, ki je zadel

premijo 2.000.000- dinarjev

To je šesta premija, katero ie ta kolektura izplačala v zadnjem času. — Ne odlašajte! Naročite — kupite takoj pri Lavriču vsaj eno srečko, ne bo Vam žal.

Kulturni obzornik

† Marija Strozzi Ružička

Listi iz Zagreba so javili, da je v sredo 29. t. m. umrla tam najstarejša, pa tudi ena največjih hrvatskih igralk Marija Strozzi-Ružička. Rodila se je leta 1850 na Češkem in je tudi oče bil Čeh, ki je kmalu po njenem rojstvu prišel v Zagreb in postal član orkestra Narodnega gledališča. Tako je Strozzičeva odrasla v Zagrebu in se ematrala za Hrvatino, med katerimi predstavlja enega največjih igralskih talentov. Že leta 1868 je nastopila v gledališki sili ter je odedel ostale članice zagrebškega gledališča celih 68 let! V tem ima vrstnika samo v našem Danilu. Tudi Strozzičeva je še nastopala v zagrebškem gledališču kot operetna pevka. Na desekah je ustvarila celom svojega delovanja nad 400 različnih vlog najrazličnejših umetnostnih smeri, do najnovejših. Najbolj pa so se ji posrečile klasične vloge. Saj je bila med prvimi slovanskimi tragedinkinjami, ki so izoblikovale Medeo, Ifigenijo, Lady Macbeth, Desdemondo, Ofelijo, Julijo, Nenadkriljivo pa je igrala Strindberga, Ibsena in Maeterlincka. — Strozzičeva je večkrat gostovala tudi v širnem svetu, tako že zdavnaj pred vojno v Belgradu, pa tudi v Pragi, prveci leta 1886, zlasti 1894, ko so jo kritiki z velikimi pohvalami, da naravnost z navdušenjem sprejeli, podarjali, da je šele ona prinesla pravo poezijo na oder, da »je bila najčistejša lirika, kakršno se sploh more najti v reproduktivni poeziji« (Merhaut). Njena vrnitev iz Češke je bila naravnost triumfalna ter je potem postala častna članica zagrebškega gledališča. Obiskala je tedaj tudi Litovle, svoj rojstni kraj in svojo rojstno hišo ter s tem pokazala ljubezen do

svojega češkega porekla. Dr. I. Jesih razbira v zagrebškem »Obzoru« češke glasove o tej hrvatski umetnici, iz katerih vidimo, kako so jo cenili rojaki, saj so jo ob 85-letnici odkrili na rojstni hiši v Litovlu spominsko ploščo ob zastopnikih ministristva prosvete iz Prage ter raznih gledališč na Češkoslovaškem. Slavnostni govor pa je imel znani ljubitelj jugoslovanske kulture dr. Božuš Vybiral. Ploščo nosi napis: »Slavna češka tragedijka in jugoslovanska državljanka Marija markiza Ružičkova Strozzi se je rodila v tej hiši 3. avgusta 1850. Povelilo kraljevskega mesta Litovel leta 1935.« — Največjo radost in uspeh je imela z deli pesnika Vojnoviča, ki jih je igrala tako v Zagrebu kakor v Pragi in drugod. Še leta 1927 je bila v Pragi, kjer so smemali njen glas na gramofonsko ploščo (deklamacija iz Vojnovičeve »Majke Jugovičeve«), da ga ohranijo potomstvu in še leta 1931 je pisala: »Čeprav sem postala Hrvatica, se vendar ponosno in veselo priznavam k svojemu rodnemu mestu kakor čistokrvna Hanakinja.« Njena korespondenca je hranjena v češkem Narodnem muzeju. Leta 1928 jo je predsednik Masaryk odlikoval z redom Belega orla, občina Litovel pa jo je imenovala za častno meščanko. Še kot 85-letna starica je nastopila leta 1935 v vlogi matere v Vojnovičevem »Zatonu«. Zlasti zasluža je bila s svojimi gostovanji po Dalmaciji in letri, kjer je budila narodnega duha in je dobila naslov »dobra prijateljica istrskih sirot«, saj je v Trstu, Reki, Zadru in Splitu na odrih izrekla prvo hrvatsko besedo. Z njo so torej zvezani tudi spomini na narodni preporod na Jadranskem morju. Leta 1937, letos, pa jo je imenoval češkoslovski minister prosvete dr. E. Franke za častno članico češkega Narodnega gledališča v Pragi zaradi zasluga za češko in slovansko gledališko umetnost. Dr. Esih, ki ji je napisal topel nekrolog, poudarja v »Obzoru«, da ni niti ena hrvatska igralka dosegla tolikega uspeha in niti ena nima toliko zaslug za hrvatsko gledališče kot ona.

Ob smrti te velike pionirke hrvatske gledališke umetnosti in velike »pesnikinje odra« se sožaljem pridružujemo tudi Slovenci.

Doc. dr. Ivan Matko: Vitamini in njih pomen za človeški organizem.

V zalogi Higienskoga zavoda v Ljubljani je pravkar izšla imenovana knjiga. Ona bo važen pripomoček zdravnikom in vsem, katerih naloga je skrbeti za pravilno prehrano. V prid bo raznim zavodom, gospodinjskim in drugim strokovnim šolam.

Avtor je razdelil snov v trinajst poglavij. V prvih treh obravnava pomen raznoerih hranil in živil, kakor tudi njih sestavin za človeški organizem, dalje svojstva posrednih vitaminov ter posamezne bolezni, ki se razvijajo spričo pomanjkanja tega ali onega vitamina. V naslednjih poglavjih pa navaja pisec delovanje in učinkovanje teh važnih snovi. Bralec seznaja z različnimi bolezenskimi slikami, kakor n. pr. s kurjo slepoto za barve zaradi pomanjkanja vitamina A, z raznimi živčnimi motnjami zavoljo primanjkljaja vitamina B1, s pelagro in drugimi boleznimi zaradi pomanjkanja vitamina B2, s skorbutom, ki nastopa spričo nedostajanja vitamina C, z motnjami spolnega življenja, če ni v hrani vitamina E itd. Vsakemu poglavju je dodan nazoren pregled hranil, ki vsebujejo posamezne vitamine. Posebno važni sta dve tabeli, ki sta dodani koncu knjige. V prvi so naštet skoraj vsa naša glavna živila s posebnim ozirom na obseg najvažnejših vitaminov, v drugi pa so »brane njih glavne lastnosti. Iz te tabele razvidimo, da pridobiva industrija vitamine A, B, C in D v čistem stanju, dočim pa nekatere proizvaja že sintetično. Vitamini A—D in E so topljivi zgolj v oljčah, ostali pa tudi v drugih medijih; važne pa je tudi, da so nekateri vitamini zelo občutljivi napram kuhanju. Vitaminov ne vsebuje zgolj meso in drobie, temveč tudi rast-

line; slednje pa ne samo v čisti obliki, ampak tudi v praobliki, iz katere zmoro organizem tvoriti prave vitamine.

Knjiga je dobrodošla, saj pridobiva pravilno sestavljena hrana vedno bolj na pomenu. Poleg tega pa nam služijo vitamini kot izborno zdravilo pri raznih boleznih, pred vsem pri kužnih boleznih, pri motnjah živčevja, pri nepravilni prenosni itd. Pisec omenja nekaj dobrih uspehov, ki jih je imel z vitaminskim zdravljenjem na svojem oddelku bolnišnice v Ljubljani.

Knjiga je sestavljena s paznjo na jezik in na način, da je razumljiva tudi nezdavniku. Znatno bo pripomogla k poglobitvi znanja in spoznavanja vitaminov. Z njo je izpolnjena obetna vrzel v našem medicinskem znanstveno-poljudnem slovstvu. Prav je, da jo je napisal baš doc. dr. Ivan Matko, zakaj on ni samo strokovnjak v teh vprašanjih, ampak pozna tudi iz svoje dolgoletne in bogate bolniške skušnje resnične potrebe našega naroda.

Dr. Sone Anton.

Vestnik Prosvetnih zvez v Ljubljani in Mariboru (št. 8-9) je v celoti posvečen spominu 20-letnice smrti dr. Janeza Evangelista Kreka, ki bo 7. oktobra t. l. Za ta dan eklicuje Prosvetna zveza občni zbor, združen s proslavo Krekovega spomina. Na članke te številke opozarjamo naše podeželske domove, da iz njih lahko izbere gradivo za svoje prireditve v Krekov spomin.

Dante-politik. O Danteju kot politiku je napisal razpravo (90 str.) Bruno Opalka v Berlinu (Dante und die politische Mächte seiner Zeit« (RM 3,60), kjer obravnava Dantejevo politično miselnost in njegovo pojmovanje monarhije. Opalka opisuje Danteja tudi kot politika za izrazitega katoličana, ki so mu tuje vse espiritualistične sekte neke protipapeške mistične cerkve, ter je tudi kot tak popolen ortodoksn katoličan. Seveda skuša pisatelj iskati še v Danteju tudi zaroček moderne italijanske politične smeri.

Lov na morske volkove

Ker je na obalah Velike Britanije vedno več morskih volkov, ki napadajo ribiške čolne in ogražajo ljudi, je eden najboljših poznavalcev morskih volkov, G. Seecombe Hett, organiziral lovsko ekspedicijo na te zverine na zahodni obali Škotske in opisuje v »Daily Mail« vtise z lova na morske volkove takole:

»Morski volkovi-orjaki, ki so dolgi po 13 m, tako začenja omenjeni Hett, »so letos zašli v britsko vodovje v večjem številu kot sicer. Ribičem so jako nevarni, saj jim trgajo ribiške mreže, po-

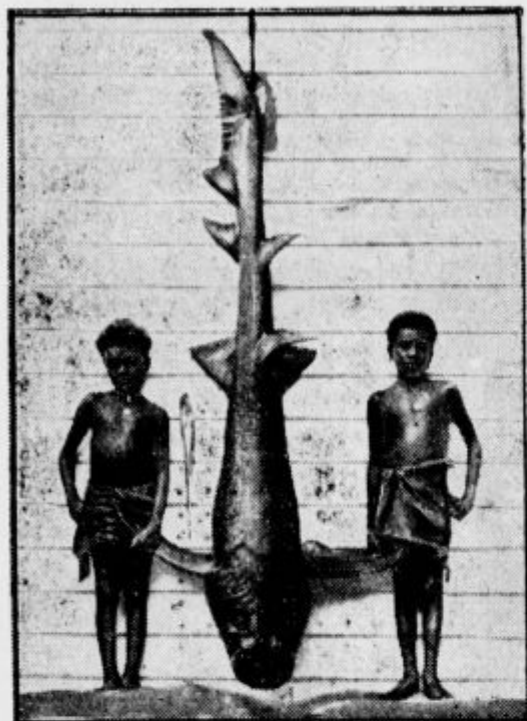
Morski volk — prasič med ribami

Ne glede na znanstvene in športne izsledke, more postati lov na morske volkove tudi panoga angleške industrije. Po večletnem raziskavanju sem dognal, da more morski volk človeštvu dosti koristiti. Predvsem ima 180 litrov olja; imamo pa belo olje morskega volka in temno. Oba sta dobra za mažo strojev, vendar je belo najboljše za fino mehaniko. Meso morskega volka sem že poskusil in se mi je zdelo izvrstno. Prav nič ne vem, zakaj ga ne konzervirajo v škattah in razpošiljajo. Dalje bi mogli pridobivati od morskega volka ribjo moko za piko kokoši. Usnje iz volkove kože je izborno za torbice in nepremočljiva oblačila. Celo plavute so dragocene. V kitajskih restavracijah kuhajo odlično juho iz plavut morskega volka. Kar še ostane od plavut, pa je

uporabno za klej. Kakor vidimo, je morski volk med ribami to, kar je prasič med domačimi živalmi.

Nevarno „igračkanje“

Nihče ni še prilično ocenil števila morskih volkov v britskih vodah, a med majem in septembrom jih je več tisoč ob irski obali, v Firth of Clyde in na zahodni obali Škotske. Dozdeva se, da se tedaj parijo, zakaj kasneje odplavajo proti severu, mimo Škotske in na Norveško, kjer se plo-diijo. Prav v tem času poskakuje samec orjaškega morskega volka, ki je tri metre daljši ko samica, prav visoko iznad morske gladine v »ljubezenskem igračkanju« in če bi slučajno z vrha tebebnil na kak čoln, bi seveda vse pogreznil pod seboj. — Splošno se dozdeva, da morski volk v teh vodah ne napada človeka, nevarna pa postane ta zadeva takrat, če se kak čoln nehoče obrsne obenj ali se ga z veslom zadene. Takrat začne morski volk divje udrihati z repom okoli sebe in pomandra vse, karkoli je v bližini. Resnično je morski volk prav zaradi svojega števila in zaradi škode, ki jo venomer povzroča, naš sovražnik, a sovražnik, ki nam more veliko koristiti.

Morski volk, ki sta ga ujela dva domačina na Salamonovih otokih v Tihem oceanu.

škodujejo čolne in jim strežejo po življenju. Nekateri ribiči, ki ne premorejo večjih čolnov, sploh nečejo na morje iz strahu pred morskimi volkovi. Znanstveniku pa vprav te številne tolpe morskih pošasti vzbujajo zanimanje za njih življenje, saj je še toliko stvari, ki niso raziskane.

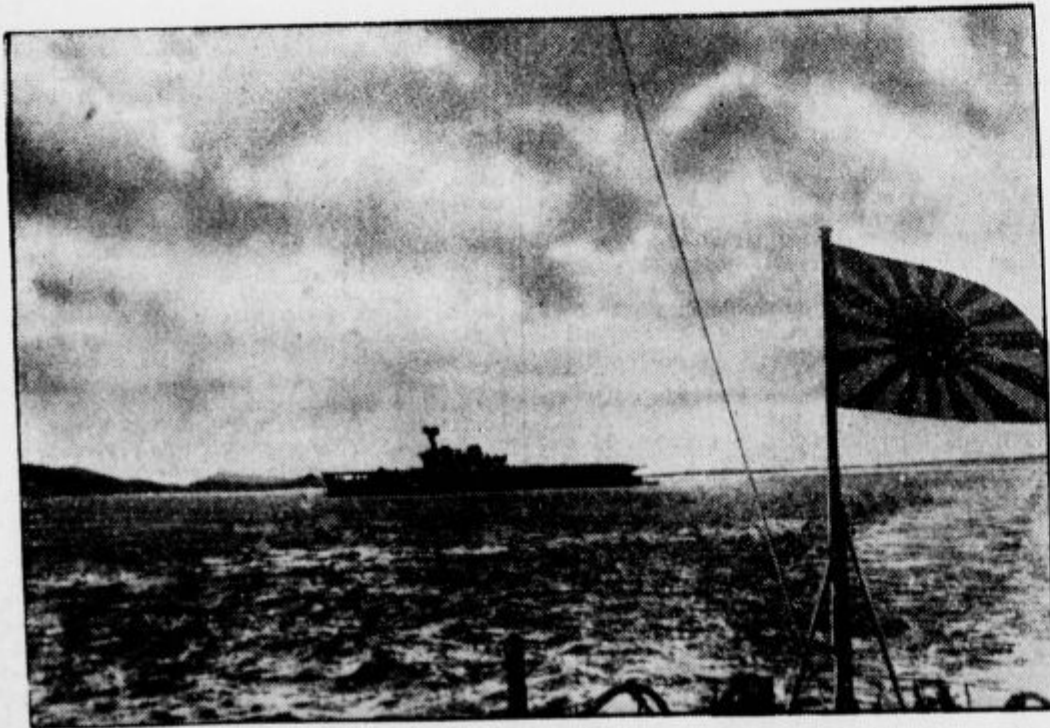
19 in pol ure z morskim volkom

Morski volk ni previdna žival in če se mu s čolnom od zadaj približaš, prav lahko pelješ čoln mimo njega. Imel sem barko, ki je vsebovala 25 ton teže in je bila 12 m dolga; pretežka je bila, da bi jo bili mogli silni udarci z repom prevrniti. Vso pozornost je treba posvetiti tistem trenutku, ko vržeš harpuno v morskega volka, da se mu zapiči v truplo. Morski volk tedaj srdito udriha z repom po barki, morje valovi in se peni, morski volk se potopi do 100 m globoko v morje.

Pilot J. Emmer je blizu Dunaja s svojim balonom, ki je bil napolnjen z vročim zrakom, dosegel višino 9500 m. To je svetovni rekord za balone z vročim zrakom.

Človek mora bliskovito naglo odvijati vrv, največkrat pa ne moreš storiti drugega, ko da se prepušti morskemu volku, ki vlači barko sem in tja. Lani, meseca avgusta, sem bil tako 19 in pol ure v oblasti te zverine preden je obnemogla in sem spravil na barko 4 in pol tone težkega morskega volka. Kako je ta žival močna, je spoznat iz tega, če povem, da je moja 25 tonsko barko vlačila od obrežja Arran do Irakega preliva in spet nazaj do Arrana, pa mimo otokov Cumbrae in slednjič v Rothesay, vsega skupaj 40 morskih milj poti.

Angleška nosilka letal, bojna ladja »Eagle«, ki je priplula v vodovje japonsko-kitajskega vojnega ozorja.

80 let petrolejske industrije

Od proizvodnje svetilnega olja do svetovne industrije

Leta 1857 so pridobili iz zemlje komaj 300 ton nafte, toliko, kolikor je gre v 20 vagonskih kotlov železnice. Dandanes pridobijo več nafte v eni uri, kakor so jo takrat na leto. Letos se je nateklo na vsem svetu 275 milijonov ton petroleja. Koliko je to, si lahko predstavljamo, če si mislimo, da bi ta petrolej spravili v posodo, ki bi bila visoka kot Triglav in bi bile njene stranice dolge po 325 m! Ta primer dovolj jasno pove, kakšna je razlika glede na množino petroleja l. 1857 in l. 1937!

Prvi odjemalec: petrolejske svetilke.

Petrolejske svetilke so bile prvi odjemalec petrolejske industrije na svetu. Zato so splošno gledali na to, da je bil petrolej industrijsko čim bolj uporaben za luč. Leta 1897 so pridobili 17,4 milijona ton petroleja. A potem, ko se je zdelo, da bo električna luč uničila življenje petrolejski svetilki, je grozila prva kriza petrolejske industrije. A čudno — prav ob istem času se je pojavil nov odjemalec, ki je imel lepo bodočnost pred seboj: to je bil avtomobil.

Največji potrošnik: avtomobilski promet.

Že 40 let je petrolejska industrija v službi avtomobilskega prometa. Tako je njena 80 letna preteklost razdeljena na dva dela različne uporabnosti. Mimo tega pa je v poslednjih 40 letih dobila petrolejska industrija še drugačne odjemalce. Petrolej, oz. bencin je potreben za Dieslove

motorje, za ladje, za cestni tlak, za kolomaž in maže strojev in motorjev pri vseh tehniških izdelkih. Najvažnejši izdelek je ostal bencin; 40 milijonov strojev je treba oskrbovati z njim.

Najvažnejši del: tehnika.

Izreden napredek tehnike v poslednjih desetletjih, zlasti pa gradnja strojev in motorjev visoke proizvodnje, je močno vplivalo na industrijo predelavanja nafte. Zdaj ni več zadosti, da proizvajajo le kako mažo ali gonilo. Zdaj je treba neskončno podrobnega dela, da je moči zadosti raznim naročilom. V poedinih čistilnicah ali rafinerijah proizvajajo do 500 najrazličnejših snovi iz nafte. Ker je zdaj zlasti bencin dosti bolj izčiščen, so tudi avtomobili bolj trpežni in uporabni več let ko prej.

Kako so najdišča nafte razporejena po svetu.

Prav narobe je to, da je v onih deželah največ nafte, kjer jo najmanj potrebujejo, in v onih najmanj, ki so vprav navezane nanjo. Mnogo petrolejskih vrelcev je v Venezueli, Kolumbiji, Peruju, Trinidadu, Mehiki, Iranu in Iraku — tu pa skoraj ni povpraševanja po petroleju. Zato se je razvila močnejša in živahna svetovna kupčija s petrolejskimi izdelki. Samo lani je 12 držav, ki dobivajo največ petroleja na svetu, izvozilo 72 milijonov ton petroleja; od teh ga je Evropa dobila 32 milijonov ton.

Mussolini, gost ministrskega predsednika Göringa v Karinhallu, kjer opazuje majhnega leva.

Stratosfera?

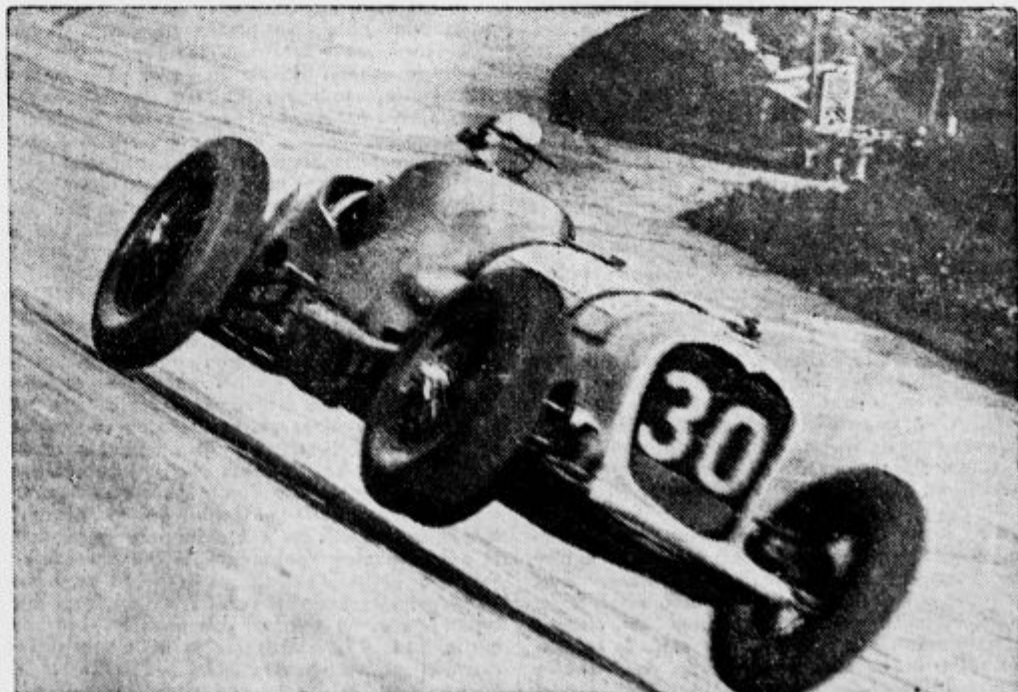
Neki ruski stratosferni balon se je ponesrečil. Stratosfera je višinska plast v morju zraka, ki obdaja zemljo. Prva plast (v bližini zemlje) je troposfera: ta sega, kakršna je že zemljepisna lega kakega kraja, od 10 do 17 km v višino, zmeraj torej višje, kot je najvišja gora dotične pokrajine. Nad troposfero je stratosfera, ki se razprostira do 65 km nad zemljo in je toplotni plašč našega planeta. V stratosferi ni vetrov; temperatura je stalnovitna in jako mrzla: od 50 do 90 stopinj pod ničlo. Najbolj znan polet v stratosfero je polet profesorja Picarda iz l. 1932, ki je dosegel 16.000 metrov višine. Medtem so ga pa Rusi in Američani že zdavnaj prekosili; ameriški »Eksplorator«, na primer, je dosegel l. 1935 — višino 23.400 m. Medtem ko so bili raziskovalci, ki so bili nedavno v ruskem balonu, le malo poškodovani, se je pa ruski stratosferni polet l. 1934 kaj žalostno končal: vsi trije raziskovalci zračnih višav so bili mrtvi, ko je »Osoviahim I« strmoglavil na zemljo.

Čudovita snov

Je volna, ki je narejena iz plavžne žilindre. Že več let jo uporabljajo za izolacijo pri stavbarstvu, ker je izvrstna snov zoper toploto, mraz in ropot. Žilindro, ki prihaja 1100 stopinj Celzija vroča iz plavža, izpihava pod silnim pritiskom proti parnemu curku. Pri tem nastanejo vlakna, ki jih nato s stroji predelavajo. Iz teh vlaken ni moči izdelovati blaga, vendar je žilindrova volna v stavbarstvu jako uporabljiva, ker tvorijo njene kot las tanke, lahke nitke nešteto zračnih prostorov in s tem tudi udružujejo toploto in ropot, sploh glasove. Stene, ki je v njih žilindrova volna, so veliko bolj trpežne, stanovanja so bolj topla in ni tako slisati ropota s ceste.

Sodnik: »Povejte mi, ali ste imeli pri zadnjem vplomu pomagača?«

Obtoženec: »Imel sem ga, pa sem ga odslovil, ker je bil pošten.«

Avto skačel Dne 18. septembra 1937 so bile v Weybridgeu (Surrey) največje angleške avtomobilске dirke, tako zvane 500 kilometrske dirke »Handicap«. Zmagovalec na teh dirkah sta bila: John Copp in O. Bertram, ki sta nastopila z orjaškim 23 literskim vozilom »Napier-Railton«. Na sliki je zmagovalec John Cobb na svojem orjaškem avtu

Sprehod po ognju. — Angleška vojska se vadi hoditi sredi ognja. Obleka je iz azbesta.

Parafinova preskušnja

Parafinova preskušnja je bila v primeru umorjenega ameriškega generala Denhardta jako važnega pomena. Dokazala naj bi, ali je osumljenec v poslednjih dneh streljal s samokresom ali ne. Če je streljal, tedaj se prikažejo iz smodnikovih plinov majhni drobci žveplene kisline izza njegovih nohtov; teh drobcov v prvih dneh ni mogoče na noben način odpraviti. Parafin pa jasno reagira na žveplo. Če torej namažejo roke in nohte osumljenca s parafinom, je moči dognati, ali je streljal ali ne. Vsaj tako sodijo kriminalni uradniki.

Ministrski predsednik Izmet Ineni je odstopil.

Ljubljancem: »V naši bolnišnici so oni dan nekemu Dolenju operirali ledvice, jih očistili ter zopet djali nazaj na svoje mesto. Vse to pa samo zato, da bo mogel še nadalje piti.«

Dolenjec: »Pri nas v Novem mestu so pa nekemu Ljubljancu ušesa za pet centimetrov bolj vzad prestavili, a to samo zato, da bo mogel svoja usta bolj na široko odpirati in z jezikom otepati.«

»Ana, kaj pa epet tako ropotale!« — »Kako naj na toliko porcelana po tihem ubijem?«

Sport

To nedeljo ne bo prvenstvenih tekem

Naše lokalno prvenstveno tekmovanje je v polnem razmahu in so se razvile borbe za točke z vsa silovitostjo. Za to nedeljo pa je podzveza odredila majhen odmor v teh borbah in porabila termin v svoj namen.

V ligi ni nič drugega, le s to razliko, da bo tam trajal odmor kar dve nedelji; kajti naša državna reprezentanca igra to nedeljo v bratski Pragi, prihodnjo nedeljo pa za kvalifikacijsko tekmo za udeležbo v svetovnem prvenstvu s Poljaki v Varšavi. Tako bomo to nedeljo ostali res brez vsake prvenstvene borbe v nogometu.

V okviru podzveznega dne pa bodo na spo-

redu precej zanimive tekme. Sicer so nameravali v podzvezi že organizirati neko domačo pokalno tekmovanje, ki naj bi zaposlilo klube in moštva izven prvenstvenega tekmovanja, ki je v nekaterih skupinah res prekratko. Toda govori se, da bodo postavili na dnevni red prihodnje skupščine JNZ tudi uvedbo pokalnega tekmovanja, zato moramo še nekoliko počakati, da se bo moglo to tekmovanje pri nas prilagoditi onemu, ki ga bo določila JNZ.

Pač pa se je že za to nedeljo določil spored, ki naj bi bil nekaj poskus za bodočo pokalno tekmovanje. O nedeljskem sporedu bomo še katero povedali v jutrišnji številki.

Lahkoatletski juniorji Concordije (Zagreb) v Ljubljani

V nedeljo dne 3. oktobra bi morala Ilirijanska lahkoatletska sekcija nastopiti v Zagrebu na dvo-boju s tamošnjim SK Marathonom. Kakor vsako leto tudi letos ni bilo mogoče tekmovanja izvesti, ker je večeraj SK Marathon iz Zagreba telegrafično obvestil Ilirijo, da mora tekmovanje odpasti, ker za nedeljo ni mogoče v Zagrebu dobiti športnega prostora. Ker je isti dan odpadlo tudi srečanje med reprezentancama dravske banovine in Julijeke Krajine, je lahkoatletski sekciji SK Ilirije večeraj sprejela ponudbo HFK Concordije za dvoboj med juniorskimi reprezentancami, ter tako izbrala prošli termin.

Ilirijanska lahkoatletski sekcija je v zadnjih letih svoje juniorske vrste strnila, tako da je s svojimi juniorji nastopila tudi že v državnih reprezentancah, bo s svojim nasprotnikom imela precej posla, ker ima Concordia najmočnejšo juniorsko ekipo v Zagrebu. Zaradi izenačenosti obeh moštvo obeta biti tekmovanje jako zanimivo. Program tekmovanja, katerega bomo objavili v jutrišnji številki, bo trajal približno dve uri.

Sportni javnosti! Izjavljam, da sem dne 15. septembra 1937 izstopil po desetletnem športnem udeleževanju iz članstva ASK Primorja zaradi nezumevanja predpostavljanih do mene in zaradi nemogočih športnih razmer.

To svojo izjavo sem primoran objaviti, ker se moje neuspešno delovanje na zadnjih dveh mitingih (Sokolsko letno telovadišče! Stadion SK Planine!) tolači popolnoma drugače.

Ljubljana, 30. septembra 1937.

H. Gabršek.

Resnica o Španiji

(Dalje.)

Ponavljamo svojo besedo o odpustanju za vse, in svojo obljubo, da jim bomo delali dobro, kar bomo mogli. In sklepamo la odelavek z besedami iz »Uradnega poročila« o dogodkih v prvih treh mesecih revolucije: »Ne šteje španskemu ljudstvu ničesar bolj v zlo, kakor to, da je služilo kot orodje za izvršitev teh zločinov...« To sovraštvo do vere in do očetnih izročil, katerih podoba in dokaz je bilo toliko stvari, ki so za vselej uničene, »je prišlo iz Rusije, prinesli so ga vzhodnjaki pokvarjenega duha«. V razbremenitev tolikih žrtev, zaslepljenih po »satanovih naukih«, povejmo, da so se naši komunisti od smrti, ki jih je pritisnil zakon, spravili z Bogom svojih očetov v ogromni večini. Na Mallorki jih je umrlo nesporokorjenih samo kaka dva odstotka; v južnih pokrajinah ne več kakor dvajset odstotkov; v severnih pa morda deset odstotkov. To je dokaz, da je bilo naše ljudstvo žrtev prevare.

7. Narodno gibanje: njegove značilnosti

Orišimo zdaj značaj tako imenovanega »narodnega« gibanja. Mislino, da je to ime pravilno. Prvič zaradi njegovega duha; saj je bil španski narod v ogromni večini ločen od vlade, ki ni znala zastopati njegovih globokih potreb in teženj; gibanje je bilo sprejeto kot upanje vsega naroda. V neosvobojenih pokrajinah ljudstvo samo čaka, da bo strlo oklep komunističnih sil, ki ga stiskajo. To gibanje je pa narodno tudi po svojem namenu, ker stremi za tem, da reši in za bodočnost ohrani bistvene vrednote naroda, organiziranost v državi, ki naj ume, vredno nadaljevati njegovo zgodovino. S tem izražamo le stvarno resnico in splošno željo španskih državljanzov, ne nakazujemo pa sredstev za njeno uresničenje.

Gibanje je okrepilo domovinski čut proti tujinstvu sil, katere so mu nasprotne. Domovina vsebuje pojem očetovstva; to je moralno okolje, podobno razširjeni družini, v kateri državljani dosega svoj popolni razvoj. Narodno gibanje je umerilo tok ljubezni, ki se je osredotočila okrog španskega imena in španske zgodovinske vsebine, z odporom proti tujim prvinam, ki so nam prinesle polom. In kakor doseže domovinska ljubezen najvišje vrhove krščanske ljubezni, ko ji je dala nadnaravno vrednost ljubezen do Jezusa Kristusa, našega Boga in Gospoda, tako smo videli, kako se je razplamenila resnična ljubezen, ki je dobila svoj najvišji izraz v krvi tisočev Špancev, kateri so jo prelivali v vzklikom: »Zivela Španija!«, »Zivel Kristus Kralj!«.

V osrčju narodnega gibanja je doživel čudovit pojav mučeništva — resničnega mučeništva, kakor je dejal papež — tisočev Špancev, duhovnikov, redovnikov in neduhovnikov. In to pričevanje krvi bo pod kaznjivo neizrekljivo politične odgovornosti moralo določiti delovanje tistih, ki naj po odložitvi orožja zgrade v spokojnosti miru novo državo.

Gibanje je zajamčilo mir po ozemlju, ki je v njegovi oblasti. Primerjamo položaj v pokrajinah, kjer je zmagovalon arodno gibanje, s tistimi, nad katerimi še gospodarijo komunisti. O teh lahko rečemo z besedo Modreca: »Ubi non est gubernator, dissipabitur populus« (kjer ni voditelja, se bo narod razpršil); brez duhovnikov, brez svetšč, brez službe božje, brez pravice, brez oblasti — so ti kraji plen strahotnega brezvladja, lakote in bede. Nasprotno pa sredi naprezov in strašne tegobe vojne živé druge pokrajine v spokojnosti notranjega reda, v varstvu resnične oblasti, ki je začel pravico, miru in napredka, kar zagotavlja blaginjo družabnega življenja. Medtem ko žive v marksistični Španiji brez Boga, opravljajo v nedotaknjenih in znova osvojenih pokrajinah popolno službo božjo, poganjajo ter cveto nove oblike krščanskega življenja.

Ta položaj dovoljuje upanje, da pride tudi za bodočnost vlada pravice in miru. Nočemo se drzniti, da bi kaj napovedovali. Naše rane so nad vse resne. Razrhljanost družabnih vezi; navade

pokvarjene politike; nepoznanje državljskih dolžnosti; redkokje izoblikovana popolna katoliška zvest; duhovni razkol v reševanju naših velikih narodnih vprašanj; s krutimi umori izvršena odstranitev tisoč in tisoč izbranih ljudi, ki so bili po svojem položaju in izobrazbi poklicani k delu za narodno obnovo; medsebojno sovraštvo in beda, posledica državljanske vojne; tuji nauki o državi, ki si prizadevajo, da iz nje izkoreninijo krščansko misel in krščanski vpliv; vse to bodo ogromne težave pri ustvarjanju nove Španije, vcepljene v deblo naše stare zgodovine in poživljene z njenim sokom. Toda ko se neizmerna žrtev dovrši, imamo upanje, da bomo spet našli pravega duha. Bližamo se temu polagoma z zakonodajo, kjer prevladuje krščanski čut v prosveti, v pravosti, v družinski pravičnosti ter v spoštovanju in čiščenju, ki gre Bogu. Najprej naj v Španiji Bogu dobro služimo, to je bistven pogoj, da bomo v resnici dobro služili narodu.

A. Žlender
LJUBLJANA
MESTNI TRG 22. TELEFON 57-76
VAS POSTREŽE NAJBOLJE

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

Ko so imeli zidovje starega gradu za seboj, so popešili korake kakor v bojazni, da jih ne bi kakšna čarovna moč zvalila nazaj. Pa je bil ta strah čisto odveč. Sive razvaline gradu so se spet pogrezle v stoletni molk... Kmalu so dečkom izginile izpred oči.

»Meni se ne zdi nič kaj varno, takole hoditi z loncem zvenkljajočih cekinov po svetu,« se je zdajci spomnil Peter. »Če nas sreča kakšen orožnik, nam bo cekine takoj vzel, nas tri pa vtaknil v luknjo, ker bo mislil, da smo jih ukradli.«

»Veste kaj?« je predlagal Nande. »Vsak eno pest cekinov vtaknimo v žep, druge pa zakopljimo na kakšnem skrivnem kraju.«

»Pametno!« je pritrdil Peter in Jožek je takisto pokimal.

in Čojzova koč. Dom v Kamniški Bistrici je vedno prijetna izletna točka, posebno v jeseni. Dom na Kravcu, ta vedno lepa razgledna postojanka, pa je v vseh letih enako mikaven.

V četrtek, dne 7. oktobra t. l., prične Slovensko planinsko društvo s svojimi predavanji. Prvi bo predaval predsednik TK Silenena iz Zagreba g. Jakšič Dušan, ki je znan alpinist tudi med našimi planinci. Predaval bo o svojih vzponih v Transilvanski Alpi, katere je posetil pred par leti. Pogorje ima mnogo težkih vzponov in nalika Kamniškim planinam. Predavatelj bo v sliki in v diapozitivih pokazal to, nam neznano gorovje. Planinci, rezervirajte si navedeni večer za predavanje SPD, ki prične kot običajno ob 20.

S.T.K. Moste. Dravi važen sestanek.

S.K. Ilirija. lahkoatletski sekcija Redni mesečni sestanki sekcije je danes, 1. oktobra, ob 18 v klubovem lokalu, Selenburgova ulica 1. II. Na sestanku bo predaval g. Banko o vtisih z zadnje Balkanade ter bodo razdeljene priznanice zadnjega mitinga. Atleti, določene za dvoboj Maraton: Ilirija dne 3. oktobra v Zagrebu, obveščamo, da je Maraton prireditelj odgodil.

Z.S.K. Hermes. Seja centralnega odbora je danes ob pol 20 v prostorih UJNZ, palača »Grafika«.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 1. okt.: 11 Soliska ura: Sprehod po časni-karski razstavi (g. L. Mrzel) — 12 Po naših logih in gavli (plošče) — 13.45 Vreme, poročila — 14 Čas, spored, obvestila — 15.15 Orkestralni koncert (plošče) — 16 Vreme, borza — 18 Duet: klavir in harmonika (gde. Gajzda Melita in g. Kaškarov Dimitrij) — 18.40 Dramska prireditve v prihodnjem letu (g. prof. Fr. Koblar) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Zanimivosti — 20.15 Prenos iz Zagreba: Sest. koncert hrvaških skladateljev, izvajajo zagrebški filharmonija — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angloske plošče.

Dragi programi

Petek, 1. oktobra, Beograd-Zagreb: 20.00 Rezervirano za prenos — Dunaj: 19.25 Barska glasba; 20.49 Igra, 22.20 Nova avstrijska glasba — 23.00 Orkestralni koncert — Budapest: 19.50 Opera; 23.30 Cigarska glasba; 23.05 Filmska glasba — Trst-Milan: 17.15 Piano; 21.00 Orkestralni koncert; 22.30 Violina — Rim-Bari: 21.00 Opera — Praga: 19.15 Arje; 20.00 Baletne slike; 20.30 Igra; 21.05 Orkestralni koncert — Pariz: 20.00 Opera; 21.15 Salonski orkester; 22.00 Komorna glasba — Berlin: 21.15 Weber-Brahm

Prhljaj

izgine

skočaj čez noč

Lotion Silvikrin ne polepšava samo las, temveč tudi hrani in krepi tkivo za rast las in lasne korenine. Uporabljajte ga za vsakodnevno nego las, ker ohrani zdrav loasišče, prepreči izpadanje las, pospešuje rast las in odpravlja prhut.

Lotion Silvikrin je edina voda za lase, ki vsebuje koncentrirano naravno hrano za lase Neo-Silvikrin.

Steklenica Din 27—

Dobi se v vseh strokovnih trgovinah.

Silvikrin

naravna hrana za lase
poživlja rast las

V-403-G

Sirite »Slovenca«!

ZASTOPSTVO ELITNIH ZNAMK
RADIO APARATOV
»INGELEN« »SACHSENWERK« »BLAUPUNKT«
»TEHNIK« J. BANJAI
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 20
PRODAJA TUDI NA UGODNE OBROKE!

Zaradi renoviranja lokala

**velika odprodaja
vseh vrst čevljev**

po globoko znižanih cenah od 1. do 15. okt.

»Je-Ja«

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 36

„SLOVENE“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

GRAJSKI KINO - MARIBOR

Telefon 2219

Telefon 2219

Od petka, 1., do vključno srede, 6. oktobra 1937.

velik, nesmrten roman LUDVIKA GANGHOFFERJA
v prekrasnem vefilmu

Samostanski lovec

Prekrasni naravni posnetki, bajna zelena narava, zanimivo, napeto in zabavno dejanje.

Prekrasen film, ki si ga naj vsak ogleda!

Predstave: dnevno ob 16., 1/2 19. in 1/2 21. uri.

Ob nedeljah: ob 1/2 15., 1/2 17., 1/2 19. in 1/2 21. uri.

Ta roman je izšel kot podlistek v našem listu.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm vsaka petlinjska vrstica po Din 250. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Denar

Hranilno vlogo

domačih denarnih zavodov, do 140.000 din, vzajem s 100% v račun pod gotovimi pogoji. Dopise podružnici »Slovenca« Maribor pod »100%« 15701.

HRANILNE KNJIZICE

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu — izposluje vse bančne denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

ALOJZIJ PLANINŠEK

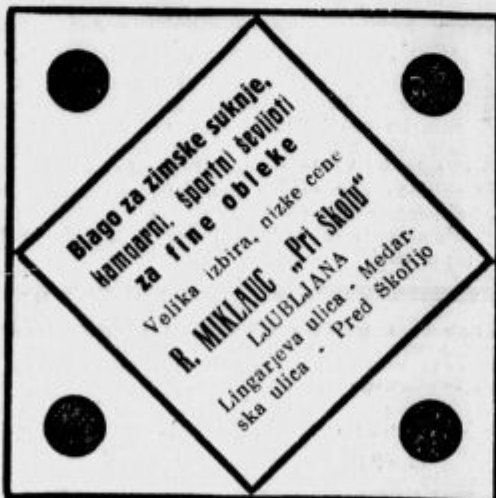
trg. ag. bančnih poslov LJUBLJANA
Beethovnova ulica 14/1.
Telefon 35-10.

»KAPPEL« PISALNI STROJI

so najmoderneje konstruirani, trajni in v cenah brez konkurence. Plačilo v ugodnih obrokih. Zahtevajte neobvezno predvajanje. Rabljeni pisalni stroji se vzamejo v zameno. Samoprodaja pri tvrdki:

Kleindienst & Posch

Maribor
Aleksandrova cesta 44

Pouk

Strojepisni pouk!

Večerni tečaj. Vpisovanje od 6 do 8 zvečer. Solina niska. Christofor zavod, Domobranska 15. (u)

Vnovčujem

hranilne vloge vseh denarnih zavodov proti takojšnjemu gotovni zelo ugodno

Oblast. dovoljena pisarna
RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka 12
Telefon 38-10.

Vrednostne papirje vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani. Krekov trg 10, tel. 37-52

Državne srečke prodaja
Menjalnica
Reicher & Turk
Ljubljana, Prešernova

Stanovanja

Enosobno stanovanje pritrjeno, oddam za november. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15690.

Odda se dvosobno podpritrjeno stanovanje, Ljubljana, Detelova 4 (desno Linhartove). (e)

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Državna razredna loterija s tem javlja, da je za nastopajoče 35. kolo temeljito spremenila svoj loterijski načrt.

Srečke I. razreda 35. kola so pripravljene in bodo oddane v prodajo 17. septembra t. l. v 100.000 celih srečkah.

Zrebanje I. razreda bo 20. in 21. oktobra 1937.

Cena srečkam za vsak razred je sledeča: cela Din 200.—, polovica Din 100.— in četrtina Din 50.—.

Skupna vrednost dobitkov je pri isti količini izdanih srečk in isti ceni srečk povečana proti prejšnjemu načrtu od Din 64,320.000.— na

Din 64,991.000.—

V tem kolu so ojačene premije in dobitki tudi v prvih štirih razredih kakor tudi v petem razredu tako, da se bodo igralci že v pričetku igre t. j. že od prvega razreda udeležili z močnim interesom za igro v tem zanimivem kolu.

V vseh osmih razredih imamo 8 premij in te so: Din 2.000.000.—, 1.000.000.—, tri po 500.000.—, 400.000.— in dve po 300.000.—.

Poleg teh premij imamo še sledeče večje dobitke: 8 po 200.000.—, 16 po 100.000.—, 17 po 80.000.—, 17 po 60.000.—, 19 po 50.000.—, 17 po 40.000.— kakor tudi veliko število drugih večjih dobitkov.

V 5. razredu tega kola je uvedeno veliko število dobitkov, kateri preje niso obstojali. In to so: Din 35.000.—, 25.000.—, 15.000.— in 12.000.—.

Z mišljeno razporeditvijo dobljenega denarja je povečano v V. razredu število dobitkov nad Din 10.000.— od 105 na 302 dobitka, ter bode na ta način skoro v vsakem večjem mestu naše kraljevine vsaj po en večji dobitek ali premija.

V naj srečnejšem slučaju dobi premija, združena z dobitkom v V. razredu, na eni celi srečki

Din 3,200.000.—

Za izplačilo dobitkov jamči država kraljevine Jugoslavije.

Srečke se lahko dobijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih prodajalcih, kateri so skoro v vseh večjih mestih.

Podrobnejša navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili se dobijo na zahtevo pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Kdor kupi srečke državne razredne loterije, pomaga poleg osebne koristi, ki jo lahko ima, obenem narodnemu gospodarstvu, rokodelstvu, industriji in invalidom, ker se čisti dohodek od prodaje srečk po zakonu sorazmerno razdeli v zgoraj omenjene svrhe.

Zahtevajte povsod »SLOVENCA«

Posrestva

Prodajam vilo s 6 sobami, kopalnico, podkletena, pralnica, lep sadni vrt v bližini sv. Jožefa, na mirnem kraju. Reflektanti naj pošljejo svoj naslov upravi »Slovenca« pod »Mirni dom« št. 15681. (p)

SOBE oddajo:

Čisto sobo z zajtrkom takoj oddam. Fabijan, Glinška 7, Stan in dom. (s)

Opremljeno sobo

oddam boljše gospodu ali gospodi. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15686. (s)

Umrla mi je danes nenadoma moja dobra žena, gospa
Leopoldina Šetina
soproga uradnika Dravske fin. direkcije

po dolgi, mučni bolezni.
K večnemu počitku jo bomo spemili v petek, 1. oktobra ob 16 iz Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta) na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1937.

Franc Šetina, soproga
in ostalo sorodstvo.

Agnes Günther:

105

Dušica - Rožamarija

Zdajci je Harro objel svojo Rožamarijo in vzkljnil:

»Se dolgo ne, še dolgo ne!« —
Rožamarija ga osuplo pogleda:
»Toda Harro, kaj pomenja vobče čas v teh stvarih? Če se bomo kdaj ob naši večerni zarji ozirali po gozdovih in gradovih, bo vendarle čas tudi podoben zvitemu lietu papirja, na katerega je padla slana. Če bi umrla...«

»Molči, Roža, zdrave žene za tem ne mro, le bolne in »labe!«

»Odpusti, dragec,« odgovori vdano Rožamarija, ki se zaveda, da se mora v zadevi svojega trenutnega stanja dati drugim poučevati, »hipoma ee me je ta slutna polastila.«

»Moraš ee boriti proti njej, Rožamarija! O Roža, v katera nebesa se pa hočeš skriti, ko bom jaz tu doli za teboj vzdihoval. Pridi! Sonce sije. Poglejva, kaj je s tvojimi zvončki! Tudi zlata cesarska krona je že s svojim čvrstim, zelenim stebлом raztrkala zemljo.«

Rožamarija je šla kmalu počivat in je tudi brž zaspala.

Harro si je pripravil svojo ljudo. Hoče jih imeti pri roki, če bi se kaj pripetilo, da bi mu ne bilo treba vznemirjati Rože s tujimi obrazi. Zvenek v hiši ve, kaj mu je storiti, ko se oglasi zvonček. Harro se je hotel nocoj prepričati, kako deluje njegov dobro zamišljen aparat. Zadovoljno se smehljala. »Seveda nocoj ee ne bo nič, ker smo tako dobro pripravljene!«

Lahno in tiho stopi Harro v svojo spalnico. Iz svetilke na njegovi ponočni mizici izžareva le motna svetloba, da komaj opazi lepo glavo na blazini in na pol odprto roko, ki se izteza proti njegovemu ležišču. Navadila se je namreč Rožamarija, držati ga za roko ter položiti ob njo svoje lice. Sele v tej legi je mirno in trdno zaspala. —

Danes je bila blede in se smehljala. Resna in svečana je videti. Skozi nežno veko prosvita zenica nalik orosenemu dragulju. Hladna sapica zaveje Harro preko čela in hipoma začuti, da se njegovi lasje drže sence. Nekaj, kar se ne da zaustaviti, se bliža. Treba bo pogumati! Rožamarija bo morala trpeti, Harro jo bo moral začuti s svojo navzočnostjo.

Vsaka sekunda, ki jo kaže onale urca, ju nepreklicno približuje usodnemu dogodku. Harro sede previdno na svojo posteljo ter zbira ves svoj pogum. Izenada plane Rožamarija vsa preplašena kvišku ter zavpije s čistim, jasnim glasom:

»Ne, to ne more biti!«

»Ali sanjaš, Rožamarija?«

Zdajci odpre svoje zatemnele oči ter reče:

»Da, sanjala sem. Kako sem srečna, da si me zbudil! Sanjala sem o lepem, tujem mladeniču, ki je šel ekozi sobo. Ko ja ta bil odšel, se me je neprijetno siloma lotilo. Bila je grozna, stara ženska, z mačjim bleeskom v očeh in ti si rekel: »Jaz nisem nikdar prav zaupal dobri materi naravi! Oh, kako sem utrujena! Podaj mi roko, da mirneje zaspi!«

Harro leže v posteljo in Rožamarija položi svoje lice ob njegovo roko, na kateri se sveti stari prstan z izrekom: »Božja volja ne vpraša po vzroku!«. Kot zvest čuvaj Harro le prav rahlo zadremle. Ze so ga začele objemati težke sanje, kar mu je, kot bi ga kdo potegnil za roko in jo potem dvije zagnal od sebe. Plane kvišku! Rožamarija strmi vanj z grozo v očeh in zavpije:

»Zena!...«

»Zena iz sna,« jo pomiri Harro. »Je že ni več. Mar naj vstanem?« O. Rožamarija!

Le nekaj hipov in oblečen je! Zvonček se oglasi in čez nekaj trenutkov se že zaslišijo udarci kopit, ki se naglo izgubljajo v noč. Harrovo pristoj ime nitno deluje.

V četrte ure je že prispela visoka, vitka Berlinčanka, ki je doslej čakala v župnišču. Oblečena je v belo obleko in nosi bel predpasnik.

Kar se javi telefon...

»Ljubi Harro, konja sta že pripravljena, čakam le še na dvornega svetnika. V eni uri sva pri tebi.«

»Cemu pa ti, oče?« zastoka Harro, toda že je odložil knez slušalo. Harro je dovršil svojo nalogo. Pri njegovi Roži je žena iz Berlina, ki ga je pregnala. Da bi imel zdaj priliko poseči kje vmes! In že se prikaže žena v belem oblačilu ter mu zagotavlja, da je vse v najlepšem redu in da se mu ni treba vznemirjati.

Harro sme vstopiti in zreti v Rožamarijine odnuzane oči.

»Zena iz sna!« zastoka Rožamarija in v njenih sivih očeh se pojavlja groza. »Dragi Harro, povej mi vendar... tako bi to ne smelo biti. Nemogoče! Jaz sem prav gotovo bolna.«

Zena iz Berlina jo pomirja.

»Vse je v najlepšem redu, le morda nekam prenapeto ee vse vrši.«

»Harro, ali govori resnico?«

»Harrove ustnice ee se posušile.«

»Da, Rožamarija, malce moraš potrpeti, le malo časa še,« tako laže Harro in razmišlja:

»Da bi le dvorni svetnik bil tu! Moral bi tu prenočevati! Harro zre na uro in prisluškuje v noč. To je vendar bedastoča, saj so ee šele odpeljali iz Braunecka!«

Obraz Rožamarije ee je znova umiril in ee celo smehljala:

»Je že minilo, Harro!«

»Premor, presvetla!«

Rožamarija se plaho ozre po beli postavi. Zdi se ji, kot bi ta žena imela njene muke v oblasti. Ah, bil je res le kratek premor in znova jo muči žena iz sna! Rožamarija jo jasno vidi, če le za hip zapre oči. Harro stiska zobe in v pol uri je že vsaka nit na njem premočena. Voz iz Braunecka ee je moral ponesrečiti, ker ga ni na izpregled toliko časa. Tej Berlinčanki ne zaupa več. Saj se ne gane. Morda so ee ustavile vse ure?

»Mart, teci tja na pobočje in poglej, če ee še ne svetijo luči kočij!«

Mart zre v izpremenjeni obraz svojega gospoda ter udari skupaj s svojimi velikimi koščenimi rokami. Njegova spodnja čeljust zadrhti. Nato se vrže v tek, kot bi šlo za njegovo lastno življenje. Preko tedine buči marčni veter, tuli in puha navzgor iz pobočja, kjer imajo čaple svoja gnezda. Mart zre nepremično v noč, da ee mu že blešči pred očmi. »Bog Oče v nebesih,« zatarna. »Moj Bog, predobro ee jima je godilo. Zivela sta kot angelčka v nebesih. Da bi se vendar ne pripetila kakšna večja nesreča... Tega nikar! — Kot dva golobčka v gnezdu in vse sta imela, kar more nuditi svet! Da bi le gospa ne umrla! Če ee majhna nezgoda. Oče v nebesih, samo tega ne!«

Slednjič ee vendarle zabliska v daljavi na gorekem grebenu.

En trenutek ee ostane, da ee prepriča, če svetite zares dve luči in že stee nazaj. Njegov gospod stoji gologlav na dvorišču, telovnik mu je odpet. Kar odjekne v nočni tišini preko dvorišča bolesten krik. In Harrova železna roka ee oprime Martove, dokler se ta odmev ne potopi v studenco. Ze ee sliši drdranje koles v temni noči. Zdaj so tu! Harro odpre sunkoma vozna vrata.

»Gospod dvorni svetnik!«

»Je že tako nujno, gospod grof?«

Moj Bog, je ta človek počasen! Preden ee spravi z voza!

»Presvetli, mislim, da bo najbolje, ako greste v atelje,« reče mirno dvorni svetnik knezu.

Harro stoji v zlatem blešku sprejemnice. Kako mu je zoprno danes ves ta bleščeti sijaj! Tudi vse te barve naj bi zadržavale diih in ee izpremenile v rjavo! Koliko časa potrebuje ta doktor! Harro drži uro v rokah, njegove minute ee raztezajo v ure!

Kar ee prikaže gospod dvorni svetnik. Vse v najlepšem redu. Ta Berlinčanka ee odlična babica. Nekaj ur ee bo gotovo trajalo. Mar ni vsega tega povedala že pred časom Berlinčanka sama?